

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Valokuva nuorisotyön välineenä

Henna-Riikka Middeke

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)
Marraskuu 2015

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Henna Middeke	Sivumäärä 49 + 31
Työn nimi Valokuva nuorisotyön välineenä	
Ohjaava opettaja Kristiina Vesama	
Työn tilaaja Joensuun nuorisopalvelut	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni on sekä tutkimuksellinen että toiminnallinen kehittämistyö, jonka tavoitteena oli kartoittaa Joensuussa toimivien nuorisotyöntekijöiden motiiveja ja mahdollisuuksia käyttää valokuvausta osana omaa nuorisotyötä sekä suunnitella koulutus ja opas tämän kartoituksen pohjalta. Koulutuksen tarkoituksena oli opettaa nuorisotyöntekijöille mediakasvatuksen ja valokuvauksen perusteita sekä nuorisotyöhön soveltuvia työpajaideoita. Koulutuksessa opitut yöpajat olivat ns. matalan kynnyksen työpajoja, joita voidaan järjestää ilman suuria kustannuksia tai erityisiä välineitä. Opas sisältää kaiken koulutusmateriaalin ja sen tarkoituksena on olla nuorisotyöntekijöiden tukena valokuva-aiheisten toimintojen järjestämisessä koulutuksen jälkeen. Tavoitteena oli kehittää Joensuun nuorisopalveluiden toimintaa tarjoamalla nuorisotyöntekijöille uusia menetelmiä nuorisotyöhön.</p> <p>Aineistonkeruumenetelminä opinnäytetyössäni olivat koulutuksen esittely nuorisotyöntekijöille, haastattelut, koulutuspäivät ja palautteen kerääminen kirjallisesti. Työn tutkimuksellinen osuus oli haastattelut ja niiden hyödyntäminen koulutuksen suunnittelussa. Toiminnallinen osio työssäni oli kahden päivän mittaisen koulutuksen suunnittelu ja järjestäminen. Kehittämistyö opinnäytetyöni oli siksi, että sillä kehitetään nuorisotyötä selkeiden tavoitteiden mukaisesti. Opinnäytetyössäni syntyneitä tuloksia ja tuotoksia olivat haastattelut, palautteet, koulutus ja opas.</p> <p>Opinnäytetyöni tilaajana toimi Joensuun Nuorisopalvelut. Työn aiheen valinnan taustalla oli huomio nuorisotyöntekijöiden puutteellisista mediataidoista, joiden vuoksi he eivät välttämättä pysty järjestämään monipuolista mediakasvatuksellista toimintaa nuorille. Kohdehenkilöinä opinnäytetyössäni olivat Joensuun Nuorisopalveluiden nuorisotyöntekijät. Mukaan kutsuttiin Joensuun kaupungin nuorisotyöntekijöiden lisäksi myös järjestö- ja hanketyöntekijöitä, joita aihe hyödyttää.</p> <p>Opinnäytetyöprosessin yksi isoimmista huomioista oli, että nuorisotyöntekijät haluavat oppia lisää mediakasvatuksellisia menetelmiä ja ovat motivoituneita käyttämään mediaa osana nuorisotyötään. Samaan aikaan nuorisotyöntekijät kuitenkin kokevat, etteivät heidän omat mediataitonsa riitä sen aiheen toimintojen järjestämiseen. Yhteiskunnan medioituminen jatkuu ja on selvää, että pysyäkseen kehityksen mukana, nuorisotyöntekijät tarvitsevat myös lisäkoulutusta, jossa voivat oppia sekä teoriaa mediakasvatuksesta että konkreettisia mediataitoja. Tällä opinnäytetyölläni pyrin vastaamaan tähän tarpeeseen.</p>	
Asiasanat mediakasvatus, kulttuurinen nuorisotyö, valokuvaus, koulutus, nuorisotyö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Henna Middeke	Number of Pages 49 + 31
Title Photography as a tool in youth work	
Supervisor(s) Kristiina Vesama	
Subscriber and/or Mentor Joensuun Nuorisopalvelut	
Abstract <p>The purpose of this functional and developmental thesis was to plan and implement a training course and a guidebook on photography for the youth works of Joensuu Youth Services. The aim was to interview the participants and find out about their motivations and possibilities to use photography as a tool in their own work, and to plan the course and the guidebook based on this information. The purpose of the course was to teach youth workers basics in media education and photography, and also some workshop ideas that are suitable for youth work. These workshops were planned in a way, that they could be organized without special gear or big investments. The guide includes all the teaching material from the course and the purpose of it is to support youth workers in organizing photography workshops after the course. The purpose of this final thesis was to develop the activities of the Joensuu Youth Services.</p> <p>The methods in this thesis were: Introduction of the course to the youth workers, interviews, the course "photography methods for youth workers" and the collection of feedback. Developmental part of this thesis was the interviews and utilizing them in the planning of the training. The functional part was to plan and organize a two-days training course. The results and output of this thesis were interviews, feedback, training course and a guide.</p> <p>This thesis was ordered by the Youth Services of Joensuu. The background of the idea was the observation that youth workers are lacking media educational skills. Because of this, youth workers are not necessarily able to organize diverse media educational activities for young people. At the same time the use of media by young people is steadily increasing. One of the main conclusions in this thesis was that youth workers do want to learn media educational methods and are motivated in using media as a tool in their work.</p>	
Keywords media education, photography, cultural youth work, training, youth work	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 JOENSUUN NUORISOPALVELUT	6
2.1 Nuorisopalvelut ja mediakasvatus	7
2.2 Nuorisotalot ja niiden toiminta	8
3 KULTTUURISEN NUORISOTYÖN LÄHTÖKOHTIA	10
3.1 Mediakasvatus nuorisotyössä	11
3.2 Valokuvan käyttö lasten ja nuorten kanssa	14
3.3 Valokuva nuorisotyön välineenä	15
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	17
4.1 Työn tarkoitus ja tavoite	19
4.2 Aineistonkeruumenetelmät	21
4.2.1 Haastattelut	22
4.2.2 Koulutus	24
4.2.3 Palautteen keruu	26
5 TULOKSET, TUOTOKSET JA NIIDEN TARKASTELU	27
5.1 Haastattelujen tarkastelu	28
5.2 Koulutuspäivien esittely ja tarkastelu	32
5.3 Oppaan esittely ja tarkastelu	34
5.4 Palautteiden tarkastelu	35
5.5 Prosessin arviointi	42
6 JOHTOPÄÄTÖS	45
LÄHTEET	47
LIITTEET	50
Liite 1: Haastattelukysymykset	50
Liite 2: Palautelomake	51
Liite 3: Palautteet	52
Liite 4: Koulutuksen ohjelma	58
Liite 5: Opas	60

1 JOHDANTO

Suomalaisista nuorista lähes jokainen elää median vaikutuksen piirissä ja mediakulttuuri on läsnä heidän arjessaan koko ajan vahvemmin. Nuorten itsenäinen mediatuottaminen ja muu mediaan liittyvä harrastaminen on lisääntynyt runsaasti viime vuosien aikana. Käsite nuorten kasvu- ja elinoloista on joutunut laajentumaan yhteiskunnan medioitumisen myötä käsittämään myös mediakulttuuriympäristön. Siitäkin huolimatta, että erilaiset mediat ovat jatkuvasti mukana nuorten arjessa, ovat mediataidot myös kasvatuksen ja oppimisen tulosta ja niiden tukemiseen ja ohjaamiseen tarvitaan aikuisia. Anna Kauppinen on kartoittanut nuorisotyöntekijöiden mediaosaamista. Tuossa kartoituksessa selvisi, että myös nuorisotyöntekijät pitävät mediakasvatusta tärkeänä osa-alueena nuorisotyössä. (Kauppinen 12, 2013.) Kuitenkin nuorisotyöntekijät kokevat omat mediakasvatustaitonsa puutteelliseksi. Verken keväällä 2013 toteuttamasta kyselystä kuntien nuorisotyöntekijöille selvisi, että 76% nuorisotyöntekijöistä koki tuolloin omat tietotaitonsa mediasisältöjen tuottamisessa joko heikoksi tai tyydyttäväksi. Myös laitteistojen hallintataidot arvioi heikoksi tai huonoiksi 58% vastaajista. 47% vastaajista koki haluavansa kehittää omaa mediakasvatusosaamistaan sekä 48% teknistä osaamistaan. (Hyry 16-17, 2013.) Tarvetta erilaisille nuorisotyöntekijöille suunnatuille mediakasvatuskoulutuksille siis on.

Opinnäytetyöni on sekä tutkimuksellinen että toiminnallinen kehittämistyö, jonka tavoitteena on kartoittaa Joensuussa toimivien nuorisotyöntekijöiden motiiveja ja mahdollisuuksia käyttää valokuvausta osana omaa nuorisotyötä sekä suunnitella koulutus ja opas tämän kartoituksen pohjalta. Koulutuksen tarkoituksena on opettaa nuorisotyöntekijöille valokuvauksen perusteita sekä suunnittelemani, nuorisotyöhön soveltuvia työpajaideoita. Opas sisältää kaiken koulutusmateriaalin ja sen tarkoituksena on olla nuorisotyöntekijöiden tukena valokuva-aiheisten toimintojen järjestämisessä koulutuksen jälkeen. Tavoitteena on kehittää Joensuun nuorisopalveluiden toimintaa tarjoamalla nuorisotyöntekijöille uusia menetelmiä nuorisotyöhön.

Aiheen valinnan taustalla oli oma aikaisempi valokuvaajan/medianomin koulutukseni, johon valmistuin Turun Taideakatemiasta vuonna 2006. Tuolloin opintoihini kuului viikon mittainen valokuvaterapiatyöpaja, jota ohjasi Rosy Martin, maailmankuulu va-

lokuvaterapeutti ja yksi valokuvaterapian kehittäjistä. Työpaja avasi silmäni valokuvan mahdollisuuksille ja määritteli pitkälti miten valitsin oman valokuvaajan työurani suuntautuvan. Valokuva vaikutti minuun voimakkaasti ja halusin käyttää valokuvan voimaa ja valtaa johonkin hyvään. Aloittaessani työskentelyn nuorten parissa, ohjaamalla kansainvälisiä valokuva-aiheisia työpajoja, tajusin kuinka hyvä työväline valokuva nuorisotyössä on. Toinen aiheeseen vaikuttanut tekijä oli huomio siitä, että nuorisotyöntekijöiden mediataidot ovat huomattavasti heikommat kuin nuorison. Tämän huomion tein työskennellessäni Eetteristä itään –mediakasvatushankkeen suunnittelijana 11 kuukautta opintojeni aikana.

Pedagogisena innoittajani opinnäytetyössäni toimi brasilialainen pedagogi ja kriittisen kasvatuksen edustaja Paulo Freire (1921-1997) ja hänen kasvatustajatuksensa. Freire työskenteli lukutaidottomien ihmisten kanssa järjestämällä heille todellisuuden valokuvauskursseja. Kursseilla ihmiset ottivat valokuvia, joita he sitten tarkastelivat ja kaen ajatuksia ja tunteita joita kuvat heissä herättivät. Kuvien avulla lukutaidottomat ihmiset heräsivät näkemään ja ymmärtämään sosiaalisen todellisuuden, ja tämä käynnisti muutoksen luku- ja kirjoitustaidon oppimisessa. Kuviin tallentui ihmisten arkipäivien tilanteita ja samalla kuvaajat havainnoivat ja muodostivat näkemyksiään mm. vähemmistöistä ja heidän omasta kulttuurihistoriastaan. Valokuvien avulla aukesi tärkeä ikkuna lukutaidottomien kulttuuriin. Freiren menetelmä tunnetaan meillä sosiokulttuurisena innostamisena ja se merkitsee inhimillistä ja tiedostavaa yhteisön rakentamista. (Semi 2009, 245.)

Valokuva yhdistää valon ja kuvan voiman. Sillä on mahdollisuus kertoa asioita, joita ei osata sanoittaa. Valokuva ja valokuvaaminen voivat toimia siltana muistoihin menneisyydestä, tiedostamattomiin asioihin nykyhetkessä ja toiveisiin tulevaisuudessa. (Halkola 2009, 13.)

2 JOENSUUN NUORISOPALVELUT

Toiminnallisen opinnäytetyöni tilaajana toimi Joensuun Nuorisopalvelut. Joensuun Nuorisopalvelujen kohderyhmä on alle 29-vuotiaat kuntalaiset. Toiminnan tavoitteet-

na on lisätä nuorten omaehtoista harrastustoimintaa ja ajanviettoa sekä nuorten osallisuuden, elämänhallinnan ja kansalaisaktiivisuuden edistäminen. Nuorisotyön toimintaympäristöt ovat kokeneet murroksen ja nuorisotyö kohtaa uusia haasteita, joiden vuoksi yhteisöllisyys, kansalaisaktivismi, nonformaalien oppimistapojen kehittäminen ja nuorten sosialisatio korostuvat yhä enemmän. Ympäristöt, joissa nuorisotyö kohtaa nuoria, ovat hyvin monimuotoiset. Nuorisotilojen peruskäyttäjäkunta, joka käyttää tiloja säännöllisesti, koostuu noin 2500 nuoresta. Nuorisotilojen lisäksi nuorisotyötä tehdään myös muilla foorumeilla, kuten erilaisissa tapahtumissa ja kouluilla. (Joensuun nuorisopalvelut 2015a.) Joensuun nuorisopalveluiden verkkosivuilla kuvaillaan toimintaa näin:

”Nuorisotyö toimii nuorten yhteiskunnallisten ilmiöiden tulkkina ja vahvana yhteisöjen turvallisuuden elementtinä. Alueellinen nuorisotyö sitoutuu vahvasti nuorten sosiaalisiin yhteisöihin ja sillä on hyväksytty pääsy moniin nuorten omiin verkostoihin, joka mahdollistaa myös avoimen kanavan ennaltaehkäisemään syrjäytymistä ja yhteisöjen ulkopuolelle jäämistä.” (Joensuun nuorisopalvelut 2015a.)

Nuorisopalveluiden toiminnan keskiössä on aina nuori lähiympäristöineen. Nuoret osallistuvat ja ottavat vastuuta omien nuorisotalojensa yhteisöissä. Nuorisopalvelut kuulevat nuorisotalojen toiminnassa mukana olevia nuoria toiminnan kehittämiseksi sekä laajemmin myös eri alueiden nuorten ajatuksia kouluilla tapahtuvista toiminnallisista pajoista. Tällä tavoin nuorten ääni saadaan kuuluviin lautakuntiin ja hallintokunnille. (Joensuun kaupunki 2015.)

2.1 Nuorisopalvelut ja mediakasvatus

Nuorisopalveluiden media-aiheinen toiminta on keskittynyt lähinnä keskustassa olevaan nuorisokeskukseen Whisperiin. Whisperillä on järjestetty viime vuosien aikana mediatoimitus-tyyppistä pajatoimintaa jota kutsutaan Nuorten mediaksi. Pajojen alkupe-
räinen suunnitelma oli tapahtua kerran viikossa, mutta nykyisin toiminta on muovautunut tarpeen mukaan järjestettäväksi. Pajojen toimintaa on kuulunut muun muassa radio-ohjelmia paikalliselle Oi FM –radiokanavalle sekä kaksi pientä videoprojektia. Toisinaan pajoissa käy vierailijoita, kuten ammattilaisia kertomassa käsikirjoittamises-

ta, lehtityöskentelystä tai radiotyöstä. Tämän lisäksi Whisperin mediapaja on käynyt ohjaamassa tilauksesta pajoja muille Whisperissä vierailleille nuorisoryhmille. He ovat myös toteuttaneet animaation ja digitarinoita. Viime vuonna pajalaiset kävivät vierailmassa Rantakylän nuorisotalo Bobolla, jossa he ohjasivat videoinnista innostuneelle ryhmälle vlogikurssin. Joensuun Nuorten media suunnittelee ja toteuttaa myös mediapajoja seitsemäsluokkalaisille. Nämä pajat on toteutettu yhdessä Kulttuurin virtaa –hankkeen kanssa. Näissä pajoissa opettajat saavat valita oppilailleen pajan kolmesta eri sisällöstä, joihin kuuluu niin teoriaa kuin käytännön harjoituksiakin. Tämän lisäksi nuorisokeskus Whisperillä on järjestetty lyhytelokuvakilpailu 222leffa, jonka tarkoituksena on suunnitella, käsikirjoittaa, kuvata ja editoida kahden minuutin mittainen lyhytelokuva 22 tunnin aikana. Elokuvat toteutetaan pienissä ryhmissä ja ne tehdään aiheesta, jonka järjestäjät antavat paikan päällä. 222leffa –kilpailu toteutetaan Niittylahden opiston kanssa. (Pitkänen 2015.)

Whisperin lisäksi mediakasvatuksellista toimintaa on järjestänyt Karsikon nuorisotalo, jonka ohjaaja on toteuttanut Friidut filmaa –leirin, jossa hän kehittäi valokuvaustoimintaa kahden tyttöryhmän kanssa voimauttavan valokuvan hengessä. Tämän toiminnan ideana oli, että nuoret pohtivat, miten, missä ja koska he halusivat tulla valokuvatuiksi. Valokuvaukset toteutettiin parityöskentelynä ja parit saivat valita itse kuvat, jotka he toivat yhteiseen katseluun. Katselun lisäksi tytöt kävivät keskustelua käytetystä työtavasta, valokuvauksesta, kuvaustilanteesta sekä kuvista. Tämän työskentelyn tavoitteina oli muun muassa kohottaa nuorten itsetuntoa ja tukea heitä oman persoonallisen sisäisen ja ulkoisen kauneuden löytämisessä. Leirillä käsiteltiin myös median välittämää kuvaa tyttöydestä ja tarjottiin nuorille välineitä tämän ymmärtämiseen. Palaute leiristä oli kannustavaa, niissä tytöt kertoivat saaneensa mahdollisuuden ”nähdä itsensä toisin” ja löytää myönteisiä asioita itsestään. (Anttonen 2006.)

2.2 Nuorisotalot ja niiden toiminta

Joensuun alueella on yhteensä 10 Nuorisopalveluiden nuorisotilaa. Nämä ovat: Karsikon nuorisotalo, Rantakylän nuorisotalo Bobo, keskustan nuorisokeskus Whisper, Sinkkolan nuoriso- ja asukastalo, Kiihtelysvaaran nuorisotalo, Heinävaaran nuor-

risotila, Enon nuorisotalo Klubi, Uimaharjun nuorisotila, Reijolan nuorisotila ja Tuupovaaran nuorisotalo

Nuorisotilat ovat tiloja, joissa nuoret voivat harrastaa omia toimintojansa. Tiloissa järjestetään sekä ohjattua että avointa, vapaata toimintaa nuorille ikään, sukupuoleen tai kulttuuritaustaan katsomatta. Nuorisotaloille voivat tulla kaikki nuoret ja niissä toiminta on vapaaehtoista ja –muotoista. Nuoret pääsevät mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan omaa tekemistään ja toimintaansa. Nuorisotalot tarjoavat erilaista toimintaa, kuten pelejä, musiikkia, lehtiä, oleskelua, tapahtumia, tietokoneiden käyttöä, neuvontaa, elokuvia, kädentaitoja, talotoimikunnan toimintaa, pienryhmiä, kahvilapalveluja ja erilaisia leirejä. Nuorisotalojen perustoiminta on nuorille ilmaista. Nuorisotalot ovat myös turvallisia, päihteettömiä toimintaympäristöjä, joissa voi tavata vastuullisia aikuisia nuoriso-ohjaajia. Toisinaan myös yhdistykset järjestävät toimintaa nuorisotaloilla. (Joensuun Nuorisopalvelut 2015b.)

Opinnäytetyöhöni kuuluva koulutus Valokuva nuorisotyön välineenä toteutettiin Karsikon nuorisotalolla. Talon tilat vastasivat hyvin tarpeitamme ja se on myös opinnäytetyön ohjaajan oma työpiste. Nettisivuilla taloa kuvaillaan toimintapaikkana nuorille ja varhaisnuorille jossa voi tavata kavereita ja osallistua nuorisotyöntekijöiden ohjaamiin toimintoihin tai valita muuta, itselle mieleistä tekemistä. Karsikon nuorisotalon toiminta on avointa, johon voivat osallistua kaikki nuoret. Se on myös vapaaehtoista ja –muotoista, ja sen toiminta on tekijöidensä mukaan muotoutuvaa. Nuorisotalon toimintakulttuuriin kuuluu, että nuoret otetaan mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan talolla tapahtuvaa tekemistä ja toimintaa. Talolla järjestetään lähes päivittäin nuorten iltoja, joissa käy 13 – 18–vuotiaita nuoria. Myös nuoremmat käyvät talolla, kuten esimerkiksi osallistumalla 10 – 12–vuotiaille nuorille suunnattuun iltapäivätoimintaan. Karsikon nuorisotalo tekee yhteistyötä alueella olevien koulujen ja muiden toimijoiden kanssa. (Joensuun Nuorisopalvelut 2015b.)

3 KULTTUURISEN NUORISOTYÖN LÄHTÖKOHTIA

Opinnäytetyöni pääasiallisena teoriapohja on kulttuurisen nuorisotyön käsitteet. Opinnäytetyöni toiminnallisessa osuudessa, koulutuksessa nuorisotyöntekijöille käsitellään valokuvausta mediakasvatuksellisesta näkökulmasta.

Kulttuurinen nuorisotyö –käsite alkoi hahmottua vasta 1990-luvulla ja se kirjattiin nuorisolakiin ensimmäisen kerran 2006 kulttuurisen nuorisotoiminnan nimellä. Vaikka nuorille onkin järjestetty kulttuurista toimintaa eri nuorisotyön kentillä jo kauan, ei kulttuurisen työn merkitystä ole aina käsitetty vakavasti otettavaksi nuorisotyön keskeiseksi työ- ja toimintamuodoksi. Useasti se määritellään lähinnä ”puuhasteluksi” tai nähdään nuorten hyvänä harrastuksena. Nuorisotyöntekijät, jotka ovat työskennelleet kulttuurisen nuorisotyön kentällä, ovat kamppailleet vakiinnuttaakseen kulttuurisen nuorisotyön aseman. (Ruotsalainen 2007, 168.)

Kulttuurista nuorisotyötä on kutsuttu myös *taidekasvatuksen kautta tapahtuvaksi nuorisotyöksi* ja *sosiaaliseksi kulttuurityöksi* (Mönttinen 2004, 17). Yksiselitteistä määrittelyä kulttuurisen nuorisotyön käsitteelle ei ole ja sen jäsentäminen osaksi perusnuorisotyötä on vaikeaa. Lasse Siuralan (2001) mukaan kulttuurisessa nuorisotyössä on kyse nuorten kasvun tukemisesta aktiiviseksi kansalaiseksi. Helsingissä 1990-luvulla kulttuurinen nuorisotyö yhdistettiin alueellisiin palveluihin ja sellaisten nuorten tukemiseen, joilla nähtiin olevan riski syrjäytyä. Tuolloin tehtiin havainto, että kulttuurisella nuorisotyöllä on tärkeä tehtävä osana nuorten kasvun tukemista sekä elämänhallinnan vahvistamista, jonka jälkeen on Helsinkiin perustettu useita nuorten kulttuuriharrastuksia mahdollistavia nuorten taidekeskuksia ja nuorisotiloja. (Ruotsalainen 2007, 171.)

Kulttuurikasvatukselliseen toimintaan liittyy ajatus siitä, että kehittyäkseen identiteetin ja itsetunnon osalta tasapainoiseksi, ihminen tarvitsee muutakin kuin perushoivaa ja –turvaa. Henkisellä pääomalla ja uskolla elämän kantamiseen kaikissa vaiheissa on iso rooli ihmisen hyvinvoinnissa. Kulttuurikasvatuksellisella toiminnalla voidaan omaksua historiatietoista ajattelua ja sen myötä mennyt voidaan nähdä jatkumona ja osana vallitsevan tilanteen reflektointia. Tämä toiminnan kautta ihminen voi oppia

ymmärtämään paremmin nykykulttuuria ja sitä kautta myös ymmärtämään itseään. (Kalhama, Kitola & Walamies 2006, 14.) Kulttuurinen nuorisotyö menetelmineen antaa nuorelle mahdollisuuksia oman minäkuvansa rakentamiseen. Se on yhteisöllistä ja yhteiskunnallista toimintaa ja kulttuurinen vaikuttaminen tulisi nähdä luonnollisena osa-alueena nuorten osallistumisessa ja vaikuttamisessa. Median rooli kulttuurisessa nuorisotyössä on kasvanut. Nuorisotyön toimijoista suurin osa tiedostaa, että media on osa nuorten elämäntapaa ja nuorisokulttuuria. Nuorisotyön kentällä voidaan opettaa nuorille mediakriittisyyttä, mikä on keskeinen kansalaistaito tänä päivänä. (Ruotsalainen 2007, 175-180.)

Rikastava yhteisö on Pekka Himasen (2005) lanseeraama käsite. Sillä tarkoitetaan toisiaan innostavia yhteisön jäseniä, jotka voivat tukea toisiaan onnistumisessa ja saavat siten energiaa. Juuri tästä yhteisöllisestä tasosta kulttuurisessa nuorisotyössä on kyse. Kulttuurisen nuorisotyön menetelmin nuorisotyöntekijällä on mahdollisuuksia nähdä nuoren vahvuudet ja voimavarat, jotka täytyisi löytää yhdessä nuoren kanssa. Tämä käsitys kulttuurisesta nuorisotyöstä perustuu humanistiseen sekä kunnioittavaan ja arvostavaan ajatteluun nuorista, lähtökohdista huolimatta. Himasen mukaan suomalaista kulttuuria näyttäisi yhä leimaavan tiukassa oleva häpeän kulttuuri. Tällä hän tarkoittaa epäonnistumisen pelkotilaa, johon häpeän kulttuuri johtaa. Himanen puhuu ”moitteettoman oleskelun kulttuurista”, jossa tärkein tavoite on selvitä ilman mokaamista. Sallia epäonnistuminen yhteiskunnassa, joka ihannoit täydellisyyttä, onkin kulttuurisen nuorisotyön tehtävä. (mt., 177.)

3.1 Mediakasvatus nuorisotyössä

Lähes jokainen suomalainen nuori elää median vaikutuksen piirissä ja mediakulttuuri on koko ajan vahvemmin läsnä nuorten arjessa. Nuorten mediaan liittyvät harrastukset ja itsenäinen mediatuottaminen ovat lisääntyneet voimakkaasti viime vuosien aikana. Yhteiskunnan medioitumisen myötä käsite nuorten kasvu- ja elinoloista on joutunut laajentumaan, käsittäen myös mediakulttuuriympäristön. (Hyry 2013.) Vaikka eri mediat ovat jatkuvasti läsnä nuorten arjessa, ovat nuorten mediataidot silti myös kasvatuksen ja oppimisen tulosta, ja niiden tukemiseen sekä ohjaamiseen tarvitaan aikuisia. Mediakulttuurilla on tärkeä rooli silloin, kun nuori pyrkii ymmärtämään itse-

ään ja maailmaa. Silloin, kun mediakulttuuri on parhaimmillaan, sillä on mahdollisuus positiiviseen vaikutukseen nuoren kasvun tukemisessa. Toisaalta sillä on myös riski vaikuttaa nuoren kasvuun negatiivisesti, silloin jos se vahvistaa nuoren kiinnostusta negatiivisiin ilmiöihin. Mediakasvatus mahdollistaa monta erilaista tapaa tukea nuoren identiteettityötä. Sen avulla nuori voi vahvistaa suhdetta omaan itseensä ja muihin sekä hahmottaa itsensä osaksi maailmaa. (Sintonen 2008, 134.) Media on nuorille tärkeässä roolissa identiteetin rakentuksessa ja tästäkin syystä mediakasvatukseen kuuluu olla osa nuorisotyötä. Eri mediat on tulvillaan kuva- ja videomateriaaleja, jotka voivat näyttäytyä pelottavana tai ahdistavana nuorelle katsojalle. Nämä kuvat muokkaavat katsojan todellisuutta ja ne voivat aiheuttaa ylikuormituksen tilan, jolloin katsoja ei kykene sisäisesti organisoimaan kohtaamaansa kuvatulvaa. Nuorten kohtaamisen kuvien käsittely heidän kanssaan on tärkeää erityisesti silloin, kun kuvat vaikuttavat nuoren käsitykseen itsestä, ruumiillisesta identiteetistä tai luovat paineita kasvulle. Media ja mainonta voivat aiheuttaa ulkonäköön liittyviä paineita. (Kärkkäinen 2008, 95.)

Anna Kauppisen kartoituksessa selviää, että myös nuorisotyöntekijät pitävät mediakasvatusta tärkeänä osa-alueena nuorisotyössä (Kauppinen 12, 2013). Kuitenkin nuorisotyöntekijät kokevat taitonsa mediakasvatuksen saralla puutteellisiksi. Verken keväällä 2013 toteuttamasta kyselystä kuntien nuorisotyöntekijöille selviää, että 76% nuorisotyöntekijöistä kokee omat tietotaidot mediasisältöjen tuottamisessa joko heikoksi tai tyydyttäväksi. Myös laitteistojen hallintataidot arvioi heikoksi tai huonoksi 58% vastaajista. 47% vastaajista koki haluavansa kehittää omaa mediakasvatustosaamistaan sekä 48% teknistä osaamistaan. (Hyry 2013, 16-17.) Myös aikuisten asenteet vaikuttavat mediakasvatukseen.

Maarit Jaakkolan (2010, 37) mukaan silloin, kun jokin uusi median muoto nousee nuorison suosioon, nähdään se lähes aina moraalisesti kyseenalaisena ja sen epäillään rappioittavan käyttäjien moraalialia ja kuria. Uusi ja tuntematon media herättää huolta aikuisten parissa ja halutaan nopeasti määritellä onko media käyttäjilleen joko hyväksi vai pahaksi. Jaakkolan mukaan on liian yksinkertaistavaa luokitella media joko hyväksi vai pahaksi, sillä on selvää että uusi media tuo mukanaan puolia molemmista. Hänen mielestään on ongelmallista kun kasvattajien ja kasvatettavien elinympäristöissä vaikuttavat erilaiset toiminta- ja ajattelutavat. Työskennellessään

mediakasvattajana, Jaakkola huomasi, että ennakkoluulot ovat keskeisessä roolissa vuoropuhelun estämisessä ja vaikeuttavat myös sukupolvien välistä kasvatuksellista vuoropuhelua. Sukupolville, joilla on tällä hetkellä vastuu kasvattamisesta, internet on uusmediaa kun taas diginativiiksi kutsutulle sukupolvelle netti on aina ollut olemassa. Käsitys joukkoviestinnästä näiden sukupolvien välillä vaihtelee suuresti ja aiheuttaa vanhemmissa kasvattajissa hämmennystä. Kun yksi tärkeimmistä nykypäivän kasvu-ympäristöistä, digitalisoitunut ja verkottunut vapaa-ajan ympäristö, on osin tuntematon, se vaikeuttaa vastuun kantamista kasvatuksesta. (Jaakkola 2010, 37-46.)

Nuorisolaissa sanotaan, että vastuu nuorisotyön ja –politiikan yleisestä kehittämisestä kuuluu Opetus- ja kulttuuriministeriölle. Nuorisopolitiikan tavoitteisiin kuuluu muun muassa edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta, parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja sekä nuorten sosiaalinen vahvistaminen. Mediakasvatus nähdään keskeisenä osana nuorisopolitiikkaa ja sen ajatellaan olevan luomassa perustaa osallisuudelle, vaikuttamiselle sekä kiinnittymiselle yhteiskuntaan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013, 10.)

Mediakulttuuria ei nähdä nuorisotyössä pelkkänä välineenä, vaan se koetaan sosiaalisina tiloina, jossa nuoret voivat rakentaa identiteettiään. Nuorilla on teknisiä mediataitoja, mutta silti he tarvitsevat aikuisten tukea esimerkiksi arvokysymysten avaamisessa ja median valintojen pohtimisessa. Mediakasvatuksen tutkiminen ja teoretisointi on toistaiseksi rajoittunut pääasiallisesti koulun ja opetuksen piiriin, vaikka media- ja nuorisokulttuuri linkittyvätkin tiiviisti yhteen. Mediakasvatustutkijoiden teksteistä löytyy mainintoja nuorisotyöstä vain vähän. Tämä voi osittain johtua siitä, että sekä mediakasvatus että nuorisotyö ovat molemmat marginaalisia eri tieteissä. (Kotilainen & Rantala 2008, 64.)

Mediataitoihin sisältyy myös visuaalinen lukutaito. Kriittisessä kasvatuksessa korostetaan tietoisuutta visuaalisen kulttuurin taloudellisista ja yhteiskunnallisista ulottuvuuksista. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että visuaalinen kulttuuri nähdään osana markkinoitunutta mediakulttuuria ja siten se on myös mukana määrittelemässä yhteiskunnallisia valtasuhteita. Visuaalisen kulttuurin suuresta yhteiskunnallisesta ja kansainvälisestä määrittelyvallasta on paljon esimerkkejä, kuten kuvat Saddam Husseinin vangitsemisesta ja Abu Ghraibin irakilaisvankien kiduttamisesta, joilla on ollut

suuria poliittisia merkityksiä. Tämän vaikutusvallan takia kuvilla on keskeinen rooli kriisitilanteiden informaatioidissa. (Herkman 2007, 74.) Janne Seppäsen (2001, 16) mukaan visuaalinen lukutaito tarkoittaa ymmärrystä siitä, miten kuvat liittyvät toisiinsa, kykyä tehdä tulkintoja tämän ymmärryksen pohjalta ja sekä kykyä käsitellä näitä tulkintoja. Tässä mielessä visuaalinen lukutaito tarkoittaa kykyä visualisoituneen kulttuurin käytäntöjen ymmärtämiseen ja jäsentämiseen (Herkman 2007, 74).

3.2 Valokuvan käyttö lasten ja nuorten kanssa

Suomalaisen valokuvaterapian pioneeri Lauri Mannermaa sanoo:

”Elämme visuaalisessa kulttuurissa ja visuaaliset mielikuvat ovat persoonallisuutemme kulmakivi” (Mannermaa 2000, 61).

Suurimmalle osalle nykynuorista ja lapsista kamera on tuttu väline. Melkein kaikilla on joko oma kamera tai ainakin mahdollisuus käyttää esimerkiksi vanhempien kameraa. Kuvaaminen on monelle osa jokapäiväistä arkea, koska jo hyvin nuorilla on omat kännykät joilla voi ottaa kuvia. Valokuvat ovat usein tärkeässä asemassa ja niitä ladataan ahkerasti nettiin erilaisille foorumeille. Monet nuoret tuntuvat olevan kiinnostuneita myös oppimaan valokuvaamista ja kameratekniikkaa saadakseen aikaan parempia kuvia. Tämä voi kehittää luontevan suhteen opettavan aikuisen ja oppia haluavan lapsen välillä. Erityisesti lastensuojelun maailmassa on lapsia, joille on vaikeaa ottaa vastaan aikuisten antamia ohjeita. Syynä tähän voi esimerkiksi olla se, että he ovat tottuneet nuoresta iästään huolimatta määräämään asioita kotona. Valokuvauksen ja kameran avuin voidaan tällöin oppia ottamaan vastaan aikuisten ohjeita ja hyväksymään niitä. Kun lapsi saa aikaan onnistuneempia kuvia aikuisen oppien myötä, hän saa palautteen ohjaamisesta ja ohjeiden kuuntelemisen tärkeydestä välittömästi ja mielekkäällä tavalla. Valokuvauksen mahdollistamassa vuorovaikutuksessa on myös muita tärkeitä puolia, kuten lapsen mahdollisuus opastaa aikuista sekä tasa-arvoinen yhdessä asioiden ihmettely. Nämä ovat merkittäviä osa-alueita lapsen kokemusmaailmassa eikä siksi pääasialliseksi kriteeriksi valokuvien ja kameran käytölle pitäisi nostaa aikuisen taitoa käyttää kameraa ja ottaa valokuvia. Jos lapsi on aikuista taitavampi kameran käyttäjä, voi ohjaussuhde kääntyä niin, että lapsi ohjaa aikuista.

Tämä voi olla lapsen itsetuntoa kohottavaa ja lisätä lapsen luottamusta omiin taitoihinsa. (Harju 2009, 230-231.)

Lastenkodeissa osa lapsista tulee kodeista, missä valokuvia on otettu vähän tai ei lainkaan. Valokuvaamisen avulla ohjaajalla on mahdollisuus antaa lapselle kokemuksia, jotka korvaavat menneisyyden puutteita. Aikuinen voi antaa lapselle tunteen, että hänkin on valokuvaamisen ja muistamisen arvoinen. Kuvaaminen voi olla myös mahdollistamassa lasten keskinäistä vuorovaikutusta, ja sen avulla lapset voivat löytää myös erilaisia vuorovaikutuksen tapoja. Kamera voi toimia "suojakilpenä" aremille lapsille, kameran takaa voi olla turvallisempaa tarkkailla maailmaa, kun taas huomiosta pitävillä lapsilla valokuvaaminen ja valokuvattavana oleminen tarjoavat mahdollisuuden olla huomion keskipisteessä. Lasten keskinäisessä valokuvaamisessa tarjoutuu myös vanhemmille mahdollisuus nähdä sellaista lasten maailmaa, jota ei aikuinen määrittele. Joskus aikuinen voi nähdä näistä kuvista asioita, joita lapsi ei muuten hänelle kertoisi. (Harju 2009, 232-234.)

3.3 Valokuva nuorisotyön välineenä

Nuorisolain (72/2006) mukaan nuorisotyö on

"nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta."

Suomen nuorisoyhteistyö Allianssin määrittelemänä nuorisotyössä on kyse sellaisesta tukemisesta, ohjauksesta ja palvelujen tarjoamisesta jotka nuori hyväksyy, valitsee itse ja kokee ne omakseen. Kun nuorisotyön vaikutus ongelmien torjumisessa ja ehkäisemisessä on suurin, se voi olla lähes huomaamatonta. Nuorisotyö kuuntelee nuorten omia toiveita ja tarpeita ja rakentaa vertaisryhmiä ja kasvuyhteisöjä näitä tarpeita ajatellen. Perustehtävänä nuorisotyöllä on toimia mahdollistajana nuorten mielekkäälle vapaa-ajan vieton. Arviolta miljoona nuorta osallistuu vuosittain nuorisotyön mahdollistamaan toimintaan. Tutkimuksissa on todettu, että nuorisotyötä arvostetaan kunnissa ja että siihen panostamista pidetään tärkeänä. (Allianssi 2015.)

Juha Niemisen mukaan nuorisotyön ensimmäinen yleinen tehtävä on sosialisatio, jolla hän tarkoittaa nuoren kiinnittämistä yhteiskuntaan, kulttuuriin ja lähiyhteisöön. Toiseksi tehtäväksi hän nimeää nuoren personalisaation, eli omaksi itseksi kehittymistä; itsenäiseksi yksilöksi, joka tuntee omat tarpeensa ja pyrkimyksensä. Kolmas tehtävä Niemisen mukaan on kompensatio, eli sosialisatiossa ja personalisaatiossa ilmenneiden ongelmien ja vaikeuksien korvaaminen. Nuorisotyön neljänneksi tehtäväksi hän nimeää resursointi- ja allokointifunktion. Nämä tarkoittavat vaikuttamista siihen, mihin yhteiskunnan nuorille osoitetut voimavarat suunnataan. (Niemi 2007, 23-26.)

Valokuvalla on monia mahdollisuuksia toimia hyvänä välineenä nuorisotyön eri osaluokilla. Valokuva-aiheiset toiminnot voivat olla pituudeltaan hyvinkin lyhyitä tai valokuvaus voi olla teemana vaikka viikon mittaisella leirillä. Nuorisotyöntekijä voi hyödyntää valokuvaa työssään tarvittaessa myös ilman kustannuksia. Ryhmätyöskentelyssä valokuva voi toimia keskustelun välineenä tai sen avaajana. Sen avulla ryhmäläiset voivat tutustua toisiinsa ja jakaa omia tarinoitansa toistensa kesken. Valokuvalla on rohkaiseva vaikutus ja sen kanssa nuori voi uskaltautua kertomaan hyvinkin henkilökohtaisia tarinoita. Lauri Mannermaa sanoo, että valokuva on myös hyvä itseensä tutustumisen väline koska silloin, kun tarkastelee itseään kuvassa, pääsee näkemään itsensä ikään kuin etäältä ja saa itseensä välimatkaa (Mannermaa 2000, 62). Valokuvaus mahdollistaa myös mielekkään tavan käsitellä yhteiskunnallisia asioita. Usein nuoret paneutuvat valokuvaamiseen ja ovat valmiita käsittelemään omia ajatuksiaan ja mielipiteitään kuvien kautta. Toisaalta kuva voi toimia muistelun välineenä. Sen avulla nuori tai ryhmä voi palata johonkin menneeseen muistoon, ja elää esimerkiksi leirin hetkiä uudelleen. Erityisesti ujut tai muuten sosiaalisesti rajoittuneet nuoret voivat hyötyä valokuvaamisesta, sillä se mahdollistaa sanattoman itsensä ilmaisun.

Valokuvausta on käytetty psyko- ja taideterapian menetelmänä jo pitkään. Valokuva-terapeuttiset menetelmät soveltuvat käytettäväksi sosiaali-, terveys- ja opetusalan työssä. Niiden avulla voidaan tarkastella ja kehittää vuorovaikutussuhteita, lisätä itse-tuntemusta sekä parantaa yhteisöllisyyttä. Valokuvien käytöstä hyötyvät erityisesti ihmiset ja ryhmät joille sanallinen itseilmaisus on vaikeaa. (Halkola, Mannermaa, Koffert & Koulu 2009, 9-10.) Valokuva toimii luontevana välineenä sosiaalisen kanssa-

käymiseen, sillä se on tuttu kaikille ja lähes jokaisella on omia valokuvia. (Sinnemäki 1999, 135.) Valokuvan avulla voi olla siis helpompi lähestyä toista ihmistä ja se voi olla avuksi sosiaalisten suhteiden luomisessa. Valokuvien avulla voi tutustua toisiin ihmisiin. Lauri Mannermaan mukaan kun ihminen kertoo valokuvasta, hän kertoo aina myös itsestään avaten itseään toiselle ihmiselle. "Se, mitä ihminen luulee näkevänsä, kertoo enimmäkseen ihmisen itsensä sisäisistä kuvista". Valokuvat voivat myös tarjota mahdollisuuden itsestä kertomiseen ja itselle tärkeistä asioista puhumiseen. Valokuvista keskustelu on yleensä ihmisille tuttua ja he harrastavat sitä todennäköisesti myös perheidensä ja ystäviensä kanssa. Valokuvista puhuminen on helpompaa kuin suoraan itsestä puhuminen ja siksi puhuminen omista valokuvista ja niissä olevista henkilöistä sekä tapahtumista voi olla mielekkäämpää. (Mannermaa 2000, 62–68.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyön toteutus alkoi yhteydenotollani Joensuun nuorisopalveluiden nuorisajohtajaan Jouni Erolaan sekä nuorisosihteeriin Maikki Rouviseen. Olimme aikaisemmin olleet samassa media-aiheisessa kokouksessa, missä Erola mainitsi, että nuorisotyöntekijät kaipaivat lisää mediataitoja. Esittelin heille ideani ja sain pian vastauksen, jossa he kertoivat kiinnostuksestaan toimia työni tilaajana. Prosessi eteni työn ohjaajan, Joensuun Nuorisopalveluiden vastaavan nuorisohjaajan Päivi Liinamon kanssa tapaamisella. Tässä tapaamisessa keskustelimme aikatauluista ja hahmottelimme koulutuksen sisältöä. Koulutuksen kestoksi rajasimme kaksi seitsemän tunnin mittaista koulutuspäivä. Tapaamisessa kartoitimme myös mahdollisia koulutustiloja ja välineistöä sekä päätimme, että koulutus tulisi tapahtumaan Karsikon nuorisotalolla.

Työn toinen vaihe oli esitellä koulutusidea Joensuun nuorisopalveluiden henkilöstöpäivillä 20.8.2015. Paikalla oli suurin osa nuorisopalveluiden nuorisotyöntekijöistä. Esittelin ideani kertomalla koulutusidean taustoja ja näyttämällä nuorten valokuvia, joita he olivat tehneet ohjaamissani työpajoissa ja leireillä. Koulutus herätti laajaa kiinnostusta ja mukaan ilmoittautui heti noin 20 nuorisotyöntekijää. Näistä ilmoittautuneista noin puolet pystyivät osallistumaan koulutukseen.

Kolmannessa vaiheessa haastattelin seitsemää koulutukseen ilmoittautunutta. Haastattelut tapahtuivat pareittain, kunkin omalla työpaikalla työaikaan. Haastattelujen tavoitteena oli kartoittaa nuorisotyöntekijöiden motiiveja, toiveita ja mahdollisuuksia osallistua koulutukseen. Näiden haastatteluiden pohjalta ryhdyin sitten suunnittelemaan koulutuksen sisältöä. Haastatteluissa kävi ilmi, että nuorisotyöntekijät olivat hyvin motivoituneita oppimaan valokuvamenetelmiä, joita voivat ottaa välineiksi omaan työhönsä.

Opinnäytetyön neljäs vaihe oli koulutus Valokuvamenetelmiä nuorisotyöhön Joensuun Nuorisopalveluiden nuorisotyöntekijöille (koulutuksen ohjelma liite 4.) Koulutukseen osallistui kymmenen nuorisotyöntekijää, joista kaksi oli Joensuun Settlementti ry:n työntekijöitä. Koulutus oli kaksipäiväinen ja kesti yhteensä 14 tuntia. Koulutuksen sisältö koostui sekä teoriaosuudesta että työpajaesittelyistä. Ensimmäisenä päivänä teoriaosuus käsitteli valokuvausta nuorisotyön välineenä. Osuuden tavoite oli tutustuttaa osallistujat aiheeseen ja perustella miksi valokuvaus on hyvä väline nuorisotyöhön. Teoriaosuuden jälkeen osallistujat oppivat neljä erilaista työpajaidea: ”Kameran hallinta”, ”Valomaalaus”, ”valokuvan valta ja voima” ja ”Digitarina”. Osallistujat saivat testata valomaalausta ja kameran hallintaa erilaisten tehtävien parissa pareittain työskennellen. Ensimmäiseen päivään kuului myös lyhyt luento aiheesta ketä ja missä saa kuvata? Päivän päätteeksi osallistujat saivat kotitehtäväksi käsikirjoittaa oman digitarinan aiheesta ”minä ja nuorisotyö”. Toinen päivä alkoi kotitehtävän purulla. Jokainen osallistuja esitteli oman käsikirjoituksensa ja pohti kuinka sen voisi toteuttaa digitarinaksi. Päivän toinen osio käsitteli bloggaamista nuorisotyössä. Esittelin menetelmän nuorisotyön näkökulmasta ja tutustuimme joihin esimerkkeihin. Toisen päivän aikana tutustuttiin kuuteen eri työpajaideaan: ”Fotojuoksu”, ”Maitotölkit”, ”Potrettipaja”, ”kuinka haluaisin tulla nähdyksi”, ”Minun kaupunkini” ja ”Omakuva”. Osallistujat saivat valita, mitä työpajoja halusivat testata päivän aikana. Päivän päätteeksi oli vielä lyhyt luento aiheesta näyttelyn järjestäminen nuorten kanssa.

Viidennen vaiheeseen kuului palautteen keruu joka tapahtui lomakehaastatteluna sähköpostin kautta (Liite 2.) Palautteita lähetettiin yhteensä kahdeksan. Analysoin palautteita enemmän kappaleessa 5.3 Prosessin arviointi.

Opinnäytetyön viimeinen vaihe oli koostaa koulutuksen sisällöistä opas nuorisotyöntekijöiden käyttöön (Liite 5.) Päädyin tekemään oppaan PowerPoint –ohjelmalla, koska se tuntui selkeimmältä ja sopivimmalta valinnalta. Tallensin PowerPointin Slideshare –palveluun, jonka kautta opasta on helppo jakaa ja säilyttää verkossa. Tämä ratkaisu tuntui loppujen lopuksi jopa paremmalta kuin tulostettu versio, koska sähköisessä muodossa olevaa opasta on helpompi ja edullisempi jakaa.

4.1 Työn tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyöni on tutkimuksellinen ja toiminnallinen kehittämistyö, jonka tarkoituksena on kartoittaa Joensuun nuorisotyöntekijöiden motivaatioita, toiveita ja mahdollisuuksia käyttää valokuvausta omassa nuorisotyössään sekä suunnitella näiden haastattelujen pohjalta valokuvatyöpajoja, jotka soveltuvat nuorisotyöhön. Tutkimuksellista opinnäytetyössäni ovat haastattelut ja niiden hyödyntäminen koulutuksen suunnittelussa. Työn toiminnallinen osuus on kahden päivän mittainen koulutus. Kehittämistyö opinnäytetyöni on siksi, että sillä kehitetään nuorisotyötä selkeiden tavoitteiden mukaisesti. Kehittämisen tarkoitus on olla konkreettista toimintaa, joka tähtää tavoitteen saavuttamiseen, joka on selkeästi määritelty. Toiminnan onnistumisen arviointi tapahtuu tarkastelemalla kuinka sen alussa määritellyt tavoitteet on saavutettu. (Toikko & Rantanen 2009, 14.)

Opinnäytetyöni tavoitteena oli, että nuorisotyöntekijät oppisivat lisää mediakasvatuksellisia menetelmiä, joita voivat käyttää omassa nuorisotyössään. Nuorisotyöntekijöiden mediaosaamisen kartoituksessa on selvinnyt, että nuorisotyöntekijät pitävät mediakasvatusta tärkeänä osa-alueena nuorisotyössä (Kauppinen 12, 2013). Kuitenkin nuorisotyöntekijät kokevat omat mediakasvatustaitonsa puutteelliseksi. Verken keväällä 2013 toteuttamasta kyselystä kuntien nuorisotyöntekijöille selvisi, että 76% nuorisotyöntekijöistä koki tuolloin omat tietotaidot mediasisältöjen tuottamisessa joko heikoksi tai tyydyttäväksi. Myös laitteistojen hallintataidot arvioi heikoksi tai huonoksi 58% vastaajista. 47% vastaajista koki haluavansa kehittää omaa mediakasvatustaitoaan sekä 48% teknistä osaamistaan. (Hyry 16-17, 2013.) Tarvetta erilaisille nuorisotyöntekijöille suunnatuille mediakasvatuskoulutuksille siis on.

Koulutuksen lisäksi opinnäytetyöhöni kuului oppaan tuottaminen koulutusmateriaaleista. Opas sisältää ohjeet kaikista koulutuksessa opituista työpajoista sekä teoriaosuuksien materiaalit. Työn idean taustalla oli huomio nuorisotyöntekijöiden puutteellisista mediataidoista, joiden vuoksi he eivät välttämättä pysty järjestämään monipuolista mediakasvatuksellista toimintaa nuorille. Kohdehenkilöinä opinnäytetyössäni olivat Joensuun Nuorisopalveluiden nuorisotyöntekijät. Mukaan kutsuttiin Joensuun kaupungin nuorisotyöntekijöiden lisäksi myös järjestö- ja hanketyöntekijöitä, joita aihe voisi hyödyttää.

Kupiaksen ja Kosken kirjassa *”Hyvä Kouluttaja”* mainitaan, että koulutuksen tavoitteet yleensä muotoillaan tilaajan ja kouluttajan toimesta. Kuitenkin kaikilla osallistujilla on aina myös omat toiveensa ja tavoitteensa koulutuksen suhteen. Jotta osallistujien tavoitteen olisivat samansuuntaisia koulutukselle määriteltyjen tavoitteiden kanssa, on tärkeää että osallistujat saavat etukäteen riittävää ja täsmällistä informaatiota koulutuksesta. Toisinaan osallistujien odotukset kuitenkin painottuvat toisistaan poikkeavasti. Tämän vuoksi osallistujien on hyvä tutustua osallistujien odotuksiin ennen koulutusta, jotta kouluttaja voi huomioida toiveet suunnitellessaan koulutuksen painotuksia. Mitä enemmän koulutus vastaa osallistujien odotuksia ja tavoitteita, sitä motivoituneempia he ovat. (Kupias & Koski 2012.)

Haastattelin seitsemää koulutukseen osallistuvaa nuorisotyöntekijää noin kaksi viikkoa ennen koulutuksen alkua. Haastatteluissa kartoitin muun muassa nuorisotyöntekijöiden tavoitteita koulutuksen ja valokuva-aiheisen toiminnan osalta. Tavoitteet vaihtelivat suuresti, riippuen nuorisotyöntekijän työn kuvasta ja henkilökohtaisesta kiinnostuksesta. Yhteistä monien mainitsemille tavoitteille oli, että valokuva-aiheisten toimintojen toivottiin tuovan apua hyvinvoinnin tukemiseen. Valokuvaukselta toivottiin mahdollisuuksia itsetunnon parantamiseen ja kasvun tukemiseen. Valokuvaustyöpajoilla haluttiin antaa nuorille myös mukavaa yhdessä tekemistä, onnistumisen kokemuksia sekä vapaamuotoista toimintaa, jolla ei olisi liian tiukkoja määrättyjä tavoitteita. Muita valokuva-aiheiselle toiminnalle mainittuja tavoitteita olivat muun muassa hyvät muistot, itsetunnon tukeminen, hyvä hyödynnettävyys, käytettävyys ryhmätöiminnassa ja päiväleireillä esimerkiksi ryhmäytymisen välineenä, kameratekniikan oppiminen, näyttelyn järjestäminen, kiinnostuksen herääminen valokuvaukseen, keskustelun herättäminen, itseensä tutustuminen, kiva yhdessä tekeminen, elämykset, ei

liikaa tavoitteita, onnistumisen kokemukset ja mahdollisuus antaa nuoren opettaa aikuista.

4.2 Aineistonkeruumenetelmät

Menetelmän käsite poikkeaa ammattikorkeakouluissa jonkin verran akateemisiin opilaitoksiin nähden. Yliopistoissa empiirisillä tutkimusmenetelmillä viitataan kvantitatiivisiin tai kvalitatiivisiin tutkimuksiin. Ne ovat useimmiten perustutkimuksia, jotka yleensä päättyvät silloin, kun tulokset on saavutettu. Humanistisessa ammattikorkeakoulussa opinnäytetyön tavoitteena on tilaajan toiminnan kehittäminen. Kehittämistyössä olennaista on, että päämäärä saavutetaan yhdistelemällä monia eri menetelmiä. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015, 11.)

Opinnäytetyöni on tutkimuksellisen ja toiminnallisen kehittämistyö, jonka aineistonkeruumenetelmät olivat koulutuksen esittely nuorisotyöntekijöille, haastattelut, koulutuspäivät ja palautteen kerääminen kirjallisesti. Koulutuksen esittely nuorisotyöntekijöille tapahtui Joensuun Nuorisopalveluiden henkilöstöpäivillä. Esittelin tuolloin koulutuksen sisällön pääpiirteittäin ja selvitin, kuinka moni nuorisotyöntekijöistä olisi kiinnostunut osallistumaan koulutukseen. Haastattelut toteutin puolistrukturoituina haastatteluina kunkin nuorisotyöntekijän omalla työpisteellä. Kaksipäiväinen koulutus tapahtui Karsikon nuorisotalolla ja siihen osallistui yhteensä 8 Joensuun Nuorisopalveluiden nuorisotyöntekijää sekä 2 Joensuun Settlementti ry:n ohjaajaa. Koulutuksen jälkeen keräsin palautetta osallistujilta. Palautteenkeruumenetelmänä käytin lomakehaastattelua, jonka lähetin osallistujille sähköpostitse.

Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyöoppaan mukaan opinnäytetyöt voidaan määritellä kahteen luokkaan: toiminnallisiin ja tutkimuksellisiin töihin. Kuitenkin parhaassa tapauksessa opinnäytetyö sisältää aineksia niistä molemmista. Toiminnallisessa työssä painotetaan uuden tuotoksen konkreettista tekemistä, mutta kuitenkin niin, että uuden tiedon tuottaminen on osana sitä. Tutkimuksellisen opinnäytetyön pääasiana on taas tuottaa uutta tietoa, mutta silloinkin tämä tieto tulee olla välittömästi sovellettavissa uuden menettelytavan tai tuotteen kehittämiseen. (mt., 5.) Opinnäytetyöni tutkimuksellinen osuus oli haastattelut ja palautteen keruu. Haastatte-

lumenetelmänä käytin puolistrukturoitua haastattelua, jonka toteutin parihaastattelui-
na haastateltavien työpisteillä. Puolistrukturoitu haastattelu soveltuu ennen kaikkea
sellaisiin haastatteluihin, joissa halutaan tietoa juuri tietyistä aiheista, jolloin haasta-
teltaville ei haluta tai ei ole tarpeen antaa haastattelutilaisuudessa liikaa vapauksia
(Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Käytin haastattelujen tuloksia hyväkseni
koulutuksen suunnittelussa ja siten tulokset päätyivät suoraan käytäntöön. Palautteet
taas auttoivat minua arvioimaan opinnäytetyöni onnistumista. Toiminnallinen osuus
opinnäytetyössäni oli suunnitella ja toteuttaa valokuvakoulutus nuorisotyöntekijöille
sekä tuottaa opas koulutusmateriaalien pohjalta.

Kehittämällä tarkoitetaan usein konkreettista toimintaa, joka tähtää asetetun tavoit-
teen saavuttamiseen ja sillä voi pyrkiä kehittämään toimintatapoja tai –rakenteita.
Kehittämistoiminnalla halutaan saada aikaan muutosta ja sillä tavoitellaan parannuk-
sia aikaisempiin toimintatapoihin tai –rakenteisiin. Lähtökohtina kehittämistoiminnas-
sa voivat olla niin ongelmat nykyisessä tilanteessa tai sitten visio jostakin uudesta.
(Toikko & Rantanen 2009, 14-16.) Kehittämistoiminnan pyrkimyksenä on tuottaa tie-
toa. Tiedolla on kuitenkin silloin eri merkitys, kuin mitä sillä on perustutkimuksessa.
Kehittämistoiminnassa tuotetun tiedon tarkoitus on tukea kehittämistä ja se on luon-
teeltaan käytännönläheisempää. (mt., 113.) Suhde kehittämistoiminnan ja tutkimuk-
sen välillä voidaan ymmärtää niin, että tutkimuksessa saatua tietoa sovelletaan kehit-
tämiseen. Tutkimuksellisesta kehittämistoiminnasta puhutaan silloin, kun toiminnassa
yhdistyy konkreettinen kehittämistoiminta ja tutkimuksellinen lähestymistapa. Sillä
tarkoitetaan tutkimustoiminnan ja kehittämistoiminnan yhdistämistä. (mt., 19-21.)

4.2.1 Haastattelut

Haastattelin opinnäytetyössäni yhteensä seitsemää koulutukseen ilmoittautunutta
nuorisotyöntekijää. Valitsin haastattelutavakseni puolistrukturoidun haastattelun kos-
ka halusin kysyä kaikilta haastateltaviltani samat kysymykset, mutta kuitenkin pitää
haastattelun vapaamuotoisempana kuin strukturoitu lomakehaastattelu. Toteutin
haastattelut pääasiallisesti parihaastatteluina, koska uskoin tämän johtavan rikkaam-
paan ja antoisampaan keskusteluun ja monipuolisempiin vastauksiin. Puolistruku-

roidussa haastattelussa kaikilta haastateltavilta kysytään lähes tai lähes samat kysymykset saman järjestyksen mukaan. Puolistrukturoitu haastattelu asettuu formaaludessaan lomakehaastattelun ja teemahaastattelun väliin. Puolistrukturoitu haastattelu soveltuu ennen kaikkea sellaisiin haastatteluihin, joissa halutaan tietoa juuri tietyistä aiheista, jolloin haastateltaville ei haluta tai ei ole tarpeen antaa haastattelutilaisuudessa liikaa vapauksia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Osan haastattelusta toteutin teemahaastattelun mukaisesti, sillä halusin että haastateltavat saavat tilaa tuoda myös omia ehdotuksiaan ja ideoitaan ilman, että aiheen liian jyrkkä rajaus olisi rajoittanut niitä. Teemahaastattelut ovat muodoiltaan avoimia, joissa vastaajat pääsevät puhumaan hyvin vapaamuotoisesti näin halutessaan (Silfverberg 2007, 85-86) Tämä haastattelumalli sopi tarkoitukseeni erittäin hyvin, sillä sain vastaukset valitsemini kysymyksiin, mutta sain myös kultakin haastateltavaltani yksilöllistä tietoa aiheesta. Haastattelut dokumentoin sekä nauhoittamalla ne, että kirjoittamalla muistiinpanoja. Tämä menetelmä sopi tilanteisiin hyvin, sillä samalla kun haastattelu tallentui kokonaisuudessaan nauhalle, pystyin kirjaamaan ylös myös omia ajatuksiani ja huomioitani haastattelusta. Haastattelut tapahtuivat noin kaksi viikkoa ennen koulutuksen alkua.

Kaikki haastattelut tapahtuivat haastateltavien työpisteillä, eli nuorisotaloilla sekä Joensuun Setlementti ry:n tyttöjen tuvalla. Valitsin haastateltavien työpisteet haastattelupaikoiksi siksi, että halusin nähdä samalla minkälaisissa paikoissa he tulevat mahdollisesti järjestämään valokuvatyöpajoja koulutuksen oppien mukaisesti. Epäilin myös, että jos haastattelu vaatisi työpisteeltä poistumista, tämä saattaisi vaikuttaa jonkun haastateltavan halukkuuteen osallistua haastatteluun. Kun haastattelu tapahtuu haastateltavalle tutussa miljöössä on myös suurempi mahdollisuus että haastattelu onnistuu. Haastateltava tuntee tilan tutuksi ja turvalliseksi ja tilaisuus tarjoaa myös haastattelijalle mahdollisuuden päästä havainnoimaan haastateltavansa lähtökohtia. (Eskola & Vastamäki 2007, 28.) Haastattelujen tavoitteena oli kartoittaa nuorisotyöntekijöiden motiiveja ja resursseja koulutukseen sekä koulutuksen jälkeisiä valokuva-aiheisia toimintoja nähden.

Haastattelukysymyksiä oli yhteensä kuusi: 1. **Käytettävissä oleva aika:** Kuinka paljon voisit käyttää aikaa valokuvatyöpajojen järjestämiseen nuorten kanssa?, 2. **Väli-**

neet. Mitä valokuvaukseen liittyviä välineitä on käytettävissänne?, 3. **Ryhmä.** Minkälaisille ryhmille haluaisit/voisit järjestää valokuva-aiheisia toimintoja?, 4. **Tavoitteet.** Minkälaisia tavoitteita asetat valokuva-aiheisille toiminnoille nuorten kanssa?, 5. **Motivaatio.** Minkälainen toiminta motivoi nuoria osallistumaan/nuorisotyöntekijää järjestämään? sekä 6. **Budjetti.** Onko toimintaan mahdollista käyttää rahaa?

Näiden haastatteluiden pohjalta ryhdyin suunnittelemaan koulutuksen sisältöä. Päivi Kupiaksen ja Mia Kosken (2012) mukaan pystyäkseen toteuttamaan hyvän ja tarkoitukseen soveltuvan koulutuksen, kouluttajan tulee ensin tietää taustalla olevat tarpeet, miksi koulutusta järjestetään. Kouluttajan täytyy usein tasapainoilla eri osapuolien määrittelemien tavoitteiden välimaastossa, kun sekä koulutukseen osallistuvilla että sen tilaajalla on omat toiveensa koulutuksen suhteen. Joskus nämä toiveet ovat keskenään ristiriidassa ja silloin kouluttajan täytyy sovittaa eri näkemykset yhteen saadakseen aikaan onnistuneen koulutuksen. (Kupias & Koski 2012.)

4.2.2 Koulutus

Suunnittelin koulutuksen nuorisotyöntekijöiden haastattelujen pohjalta (Koulutuksen ohjelma liite 4.). Työpajoissa ajatuksena oli myös, että niillä tulee olla yhteys nuorisotyön tavoitteisiin. Suunnittelussa oli siten otettava huomioon seuraavat seikat:

1. Aikaa oli runsaasti valokuva-aiheisten toimintojen järjestämiseen.
2. Välineitä oli hyvin rajallisesti, joissain tapauksissa ei lainkaan.
3. Valokuva-aiheisia toimintoja pitäisi pystyä järjestämään erilaisille ryhmille
4. Nuorisotyöntekijöiden tavoitteet valokuva-aiheisille toiminnoille
5. Nuorisotyöntekijöiden näkemys, minkälaiset valokuva-aiheiset toiminnot motivoisivat nuoria osallistumaan
6. Rahaa valokuva-aiheisten toimintojen toteuttamiseen oli jonkin verran. Tarkkaa tietämystä rahan määrästä ei ollut.

Haastatteluissa ilmenneiden seikkojen lisäksi hyödynsin koulutuksen suunnittelussa omia kokemuksiani mediakasvatuksellisten työpajojen ja koulutusten järjestämisestä

nuorille ja nuorisotyöntekijöille. Näiden yllämainittujen seikkojen pohjalta valitsin koulutukseen 10 työpajaideaa ja 4 luentoaihetta. Työpajaideat valitsin niin, että niiden tulee olla helposti järjestettävissä ilman, että niistä koituu kustannuksia. Niiden tulee olla myös soveltuvia eri ikäisille nuorille ja eri kokoisille ryhmille. Työpajoissa käsiteltävien aiheiden tulee olla muuteltavissa osallistujien iän ja kiinnostuksen mukaan. Luentojen aiheet valikoituivat sekä haastatteluissa ilmenneiden toiveiden että omien kokemuksieni mukaan.

Ensimmäisessä luento-osuudessa osallistujat saivat tietoa valokuvaamisen mahdollisuuksista nuorisotyössä sekä perusteluja mediakasvatuksen tärkeydestä. Luennon aikana kerroin myös omista kokemuksistani nuorten kanssa valokuvaamisesta. Toinen luento käsitteli kuvaamisen sääntöjä, ketä ja missä saa kuvata. Tämän luennon pohjalla vaikutti kokemus siitä, että nuorilla ei aina ole tietoa miten kuvia saa käyttää. Myös Mannerheimin Lastensuojeluliiton vuonna 2006 tekemästä nuorisokyselystä ilmenee, että viidennekselle nuorista on kokemus, että heidän kuviaan on julkaistu internetissä ilman heidän lupaansa (Kotilainen 2007, 14).

Kolmannessa luennossa käsiteltiin bloggaamista nuorisotyössä. Tämän aiheen taustalla oli omat kokemukseni siitä, että nuorisotyötä tehtävissä paikoissa usein peräänkuulutetaan näkyvyyttä ja nuorisotyön tunnetuksi tekemistä. Luennolla halusin esitellä yhden tavan tehdä nuorisotyötä näkyvämmäksi ja tarjota esimerkiksi nuorten perheenjäsenille tavan päästä tutustumaan nuorisotyön arkeen. Viimeisen luennon aiheena oli näyttelyn järjestäminen nuorisotyössä. Myös tämän aiheen taustalla oli sekä haastatteluissa ilmenneet toiveet että omat kokemukseni näyttelyjen järjestämisestä ja sen vaikutuksista nuoriin. Kupiaksen ja Kosken mukaan hyvä kouluttaja ei puhu pelkästään omaa asiaansa, vaan sen lisäksi miettii aina, kuinka voi omalla asiantuntijuudella tukea osallistujia työssään sekä minkälaisia oppimisia ja oivalluksia sen avulla pitäisi pystyä tuottamaan, jotta sillä saavuttaisi toimintaan muutosta (Kupias & Koski 2012.)

Aikaa koulutukselle annettiin kaksi kokonaista työpäivää, yhteensä 14 tuntia. Koulutukseen ilmoittautui noin 20 nuorisotyöntekijää, mutta lopulta 10 pääsi osallistumaan. Yleisimpänä syynä perumiseen mainittiin työtilanne ja kykenemättömyys käyttää työaikaa koulutukseen.

4.2.3 Palautteen keruu

Palautteella voi sekä kehittää koulutusta että osallistujien oppimista. Palautteenantajana voi olla osallistujien lisäksi myös esimerkiksi koulutuksen tilannut organisaatio. Palautteen ja arvioinnin ero on siinä, että palautetta voi antaa myös kuvailevasti, ilman että siihen liittyy arvottamista. Palautetta tarvitaan kehittymiseen sekä oppimiseen ja sen hyödyntämisen taitoa on mahdollista ja kannatettavaa oppia. Palautteen puuttuessa oman toiminnan peilaaminen ja virheistä oppiminen on vaikeata. Koulutuksessa palautetta voi vastaanottaa ja antaa usealla eri tavalla. Sekä kouluttaja että osallistujat tarvitsevat palautetta kehittyäkseen. (Kupias & Koski 2012.)

Keräsin koulutuksen jälkeen palautetta palautelomakkeella jokaiselta koulutukseen osallistujalta. Palautteenkeruumenetelmänäni oli perinteinen kyselylomake. Vastaajat saivat arvioida koulutusta sekä likertin asteikolla että vapaamuotoisesti perustellen. Likertin asteikko on järjestysasteikon tasoinen asteikko, jota käytetään mielipidevääntämissä. Se on tavallisesti 4- tai 5-portainen ja ääripäissä useimmiten *täysin samaa mieltä* ja toisessa *täysin eri mieltä*. Vastaajan kuuluu valita asteikolta se vaihtoehto, joka vastaa parhaiten omaa käsitystä asiasta. Asteikolla voi olla myös useampiakin arvoja kuin viisi. (Heikkilä 2008, 53.) Palautelomakkeet lähetettiin sähköpostin välityksellä. Valitsin palautelomakkeen lähetystavaksi sähköpostin, koska tiesin käyttäväni suoria lainauksia palautteista opinnäytetyössäni ja sähköinen vastaus vähensi kirjoittamistyötä. Lähetin palautelomakkeen kaikille koulutukseen osallistuneelle, joista kahdeksan palautti täytetyn lomakkeen minulle takaisin.

Palautelomakkeessa oli 11 erillistä kohtaa, joilla kartoitin osallistujien mielipiteitä koulutuksen onnistumisesta. Vastaajia pyydettiin antamaan arvosana kullekin listatulle aiheelle asteikolla 1-10. Asteikossa 1 tarkoitti erittäin huonoa ja 10 erittäin hyvää. Asteikon välillä olevia numeroita en määritellyt enempää. Palautelomakkeessa pyydettiin vastaajia antamaan arvosana seuraaville aiheille: yleisarvosana koulutukselle, työpajat 1 ja 2 (kameran hallinta ja valomaalaus ja harjoittelu), työpaja 3 (valokuvan valta ja voima ja piirtämistehtävä), työpaja 4 (Digitalina), työpajat 5, 6 ja 7 (Fotojuoksu, Maitotölkit ja Potrettipaja), työpajat 8, 9 ja 10 (Kuinka haluaisin tulla nähdyksi, Minun kaupunkini ja "Haluaisin olla" –omakuva), luennot (valokuvaus nuorisotyön välineenä, näyttelyn järjestäminen, bloggaaminen nuorisotyössä), kuinka kurssi vas-

tasi odotuksiisi?, kurssilla opittujen taitojen käytettävyyys, kouluttajan suoriutuminen. Jokaisen kohdan jälkeen vastaajia pyydettiin myös kirjoittamaan perustelu antamalleen numerolle. Lopuksi pyysin vastaajia antamaan vapaamuotoista palautetta kursista sekä parannusehdotuksia.

Palautelomakkeen laadinnan lähtökohtina olivat ettei lomake saa olla liian pitkä ja että sen pitää olla selkeä ja helposti ymmärrettävä. Raine Vallin (2007) mukaan kysymyksiä laatiessa pitää olla huolellinen, koska ne ovat tärkeässä roolissa tutkimuksen onnistumisessa. Yleisin syy virheellisiin tutkimustuloksiin onkin huono kysymysten muotoilu, jonka vuoksi vastaaja ei ole ymmärtänyt mitä kysymysten laatija tarkoittaa ja tämä on aiheuttanut tuloksien vääristymisen. Kysymykset eivät myöskään saa olla johdattelevia ja ne tulee olla laadittu työn tavoitteiden mukaisesti. Valli korostaa myös, että jos lomake on liian pitkä, vastaaja saattaa luopua vastaamisesta ilman, että edes tutustuu siihen kunnolla. Liian pitkä lomake saattaa aiheuttaa myös sen, että viimeisiin kysymyksiin ei jakseta enää syventyä ja niihin vastataan ilman kunnollista pohtimista. Tällöin tutkimuksen luotettavuus saattaa kärsiä. (Valli 2007, 102-104.)

5 TULOKSET, TUOTOKSET JA NIIDEN TARKASTELU

Opinnäytetyössäni syntyneitä tuloksia ja tuotoksia olivat haastattelut, palautteet, koulutus ja opas. Haastattelun tuloksena sain materiaalia koulutuksen suunnitteluun. Tavoitteena oli kartoittaa koulutukseen osallistuvien nuorisotyöntekijöiden resursseja ja motiiveja koulutukseen sekä valokuva-aiheisten toimintojen järjestämiseen nuorten kanssa. Haastattelut antoivat hyvän pohjan opinnäytetyöprosessille ja niiden myötä pystyin vaikuttamaan siihen, että koulutuksen ja oppaan anti vastaa koulutukseen osallistujien ja työn tilaajan tarpeisiin. Haastatteluista ilmeni seuraavat seikat: aikaa oli runsaasti valokuva-aiheisten toimintojen järjestämiseen, välineitä oli hyvin rajallisesti, joissain tapauksissa ei lainkaan, valokuva-aiheisiä toimintoja pitäisi pystyä järjestämään erilaisille ryhmille, nuorisotyöntekijöiden tavoitteet valokuva-aiheisille toiminnolle sekä näkemys, minkälaiset valokuva-aiheiset toiminnot motivoisi nuoria osallistumaan poikkeavat suuresti toisistaan, rahaa valokuva-aiheisten toimintojen

toteuttamiseen oli jonkin verran ja tarkkaa tietämystä rahan määrästä ei ollut. Tarkastelen haastatteluja laajemmin kappaleessa 5.1.

Käytin palautteenkeruumenetelmänä palautelomaketta, joka lähetettiin osallistujille sähköpostilla noin viikko koulutuksen jälkeen. Kahdeksan osallistujaa palautti täytetyn lomakkeen takaisin. Näitä palautteita käytän yhtenä arvioinnin välineenä. Palautteiden perusteella koulutukseen osallistujat olivat tyytyväisiä koulutuksen sisältöön ja kouluttajan suoritukseen. Osallistujat pitivät työpajoja hyödyllisinä ja mieluisena lisänä omaan työhönsä. Kurssi vastasi pääsääntöisesti hyvin osallistujien odotuksiin. Palautteiden tarkempi tarkastelu kappaleessa 5.4.

Opinnäytetyöni ensimmäinen tuotos oli koulutus ”Valokuvamenetelmiä nuorisotyöntekijöille”. Koulutus oli kaksipäiväinen, se järjestettiin Karsikon nuorisotalolla ja siihen osallistui kymmenen Joensuun alueen nuorisotyöntekijää. Koulutuksessa nuorisotyöntekijät oppivat 10 erilaista valokuva-aiheisia työpajaideaa, joita he voivat käyttää osana omaa nuorisotyötään. Työpajojen lisäksi koulutukseen kuului neljä erillistä luento-osiota, joissa osallistujat saivat teoreettista tietoa valokuvauksesta nuorisotyössä. Tarkastelen koulutuksen sisältöä laajemmin kappaleessa 5.2.

Opinnäytetyön toinen tuotos oli opas ”Valokuvamenetelmiä nuorisotyöntekijöille”. Opas sisältää kaiken koulutuksessa läpikäydyn materiaalin ja sen tarkoitus on toimia nuorisotyöntekijöiden tukena valokuva-aiheisten toimintojen järjestämisessä. Opas on tuotettu PowerPoint-ohjelmalla ja se on kaikkien vapaasti käytettävissä Slideshare-palvelussa. Kuvailen opasta tarkemmin kappaleessa 5.3.

5.1 Haastattelujen tarkastelu

Haastattelujen tarkastelu alkoi aineiston litteroinnilla. Valitsin aineiston litteroinnin koska halusin käyttää suoria lainauksia haastatteluista opinnäytetyössäni sekä myös siksi, että se lisää työn luotettavuutta. Litterointi lisää analyysin läpinäkyvyyttä ja siten myös työn validiteettia (Nikander 2010, 433). Tämän jälkeen kokosin haastattelujen tulokset yhteen, listaamalla kaikki vastaukset samojen kysymysten alle. Seuraavaksi vertailin vastauksia toisiinsa ja etsin kustakin ryhmästä eniten esiintyviä seikkoja.

Pääteemaksi vastauksista tuntuikin nousevan toivomus oppia uusia menetelmiä, joita voi soveltaa eri ikäisille ja eri kokoisille ryhmille, ja joilla saisi nuoria innostumaan osallistumaan. Haastattelujen tavoitteena oli kartoittaa koulutukseen osallistuvien nuorisotyöntekijöiden motiiveja ja resursseja tulevaa koulutusta sekä koulutuksen jälkeistä valokuva-aiheista työskentelyä nähdessä. Haastattelut saavuttivat tavoitteensa ja niiden anti oli monipuolinen ja hyödyllinen.

Haastatteluissa kävi ilmi, että nuorisotyöntekijät olivat hyvin motivoituneita oppimaan valokuvamenetelmiä, joita voivat ottaa välineiksi omaan työhönsä. Myös aikaa erilaisien valokuva-aiheisten aktiviteettien järjestämiseen oli kaikilla riittävästi. Kysymykseen ”Kuinka paljon voisit käyttää aikaa valokuvatyöpajojen järjestämiseen nuorten kanssa?” vastattiin jokaisen haastateltavan taholta hyvin samankaltaisesti; aikaa oli ja jokainen pystyi myös itse vaikuttamaan siihen, milloin ja minkä pituisia työpajoja heidän olisi mahdollista järjestää. Valokuvausvälineitä nuorisotaloilta löytyi hyvin rajallisesti, mutta tarvittaessa niitä pystyisi lainamaan jonkin verran toisilta taloilta, kuten Whisperiltä. Tyttöjen ja poikien tuvilla välineitä ei ollut lainkaan. Kysyttäessä ”Mitä valokuvaukseen liittyviä välineitä on käytettävissä?” sain muun muassa seuraavia vastauksia:

”Talolta ei löydy yhtään kameroita, mutta nuorisopalveluissa on. Omia kameroita käytetään paljon. On meillä omakin kamera, mutta se on huono, pitäisi hankkia uusi. Periaatteessa jokaisella talolla on kamera”

”Tarvittaessa voi lainata nauhureita, kameroita Whisperistä, GoPro-kamera, videotykki on täälläkin, erilaista materiaalia on, kuten kyniä, papereita”

”Välineitä ei ole, muuten kun työpuhelimien kamerat. Mahdollisesti tänne voisi hankkia jonkun yhteiskameran tuville kaikkien yhteiskäyttöön”

Jotta nuorisotyöntekijät voisivat järjestää monipuolisesti valokuvaustyöpajoja, pitäisi talojen saada käyttöönsä ainakin muutama järjestelmäkamera. Koska välineitä oli hyvin rajoitetusti, suunnittelin työpajat niin, ettei niihin tarvita useita kameroita tai tietokoneita. Välineiden puute on jonkin verran rajoittava tekijä työpajojen järjestämiselle, mutta se ei kuitenkaan estä niitä.

Kolmas kysymyksenä käsiteltiin potentiaalista nuorten ryhmää, joille nuorisotyöntekijät voisivat järjestää valokuva-aiheisia toimintoja. Kaikissa haastatteluissa yhteistä oli, että jo olemassa olevia ryhmiä oli, tai ainakin luotettiin, että sellainen muotoutuisi jos valokuvatyöpajoja järjestettäisiin. Yhteistä selkeätä ryhmäkokoja tai –muotoa ei löytynyt, vaan ikähaarukka vaihteli kuusivuotiaasta täysi-ikäiseen ja ryhmäkoot muuttamasta nuoresta leirikouluryhmään. Tämän vuoksi koulutuksen suunnittelussa piti ottaa huomioon se, että valokuvatyöpajoja pitää pystyä järjestämään hyvin monenlaisille ryhmille. Vastauksia kysymykseen ”Minkälaisille ryhmille haluaisit/voisit järjestää valokuva-aiheisia toimintoja?” tuli muun muassa seuraavanlaisia:

”Kaikenikäisiä päiväleireille osallistujia”

”Ensisijaisesti täällä lojuville nuorille pitäis tarjota toimintaa. Talotoimikunnan työt”

”Kyl mie luulen, että valokuvaus on sellainen, mistä moni innostuis”

”Alakouluikäisiä poikia poikientuvalla. Sieltä voisi ryhmän saada kasaan, mutta ikinä ei voi sanoa, että helposti, oli toiminta mitä tahansa”

Neljännellä kysymyksellä selvitin osallistujien tavoitteita valokuva-aiheisille toiminnolle nuorten kanssa. Tavoitteita oli siis hyvin monenlaisia ja vastaukset vaihtelivat suuresti. Yhteistä monille vastauksille oli, että valokuvauksesta toivottiin apua hyvinvoinnin tukemiseen. Sen avulla haluttiin tarjota nuorille mahdollisuus parantaa itsetuntoaan ja tukea heidän kasvuaan. Työpajoilta odotettiin myös mukavaa yhdessä tekemistä, onnistumisen kokemuksia sekä vapaamuotoista toimintaa, jolla ei olisi liian tiukkoja määrättyjä tavoitteita. Valokuva-aiheisen toiminnan tavoitteiksi mainittiin muun muassa hyvät muistot, itsetunnon tukeminen, hyvä hyödynnettävyys, käytettävyys ryhmätoiminnassa ja päiväleireillä esimerkiksi ryhmäytymisen välineenä, kameratekniikan oppiminen, näyttelyn järjestäminen, kiinnostuksen herääminen valokuvaukseen, keskustelun herättäminen, itseensä tutustuminen, kiva yhdessä tekeminen, elämykset, ei liikaa tavoitteita, onnistumisen kokemukset ja mahdollisuus antaa nuoren opettaa aikuista. Vastauksia tuli muun muassa seuraavanlaisia:

”Esimerkiksi hyviä muistoja”

”Jos ajattelee hankkeen (Tyttöjen tupa) tavoitteita, missä tuetaan tyttöjen hyvinvointia ja semmoista omaksi, ihanaksi itseksi kasvamista, ehkä siihen teemaan

liittyen valokuva on hyvä menetelmä. Oman itsensä hyvänä näkemistä, tukisi sitä tavoitetta.”

”Yhdessä tekemisen toiminto esimerkiksi isä-poikaryhmään”

”Ryhmäytyminen voisi olla yksi, itsetunnon kohottaminen, itsensä tunteminen. Sitten kiva yhdessä tekeminen ja onnistuminen. Ei sen tarvitse aina olla tavoitteellista. Sekin on sosiaalisesti vahvistavaa, että yhdessä saadaan aikaan jotain mukavaa”

”Nuorille luoda onnistumisen kokemus, että ollaan saatu jotain hienoa aikaan”

”Tavoitteena yksi, että nuoret saavat kiinnostuksen valokuvaukseen. Saavat ahaa-elämyksen, että täähän onkin hauskaa. Kiinnostuksen herättäminen. Tavoitteisiin vaikuttaa ryhmän tavoitteet”

”Laitteiden oppiminen”

Viidennessä kysymyksessä pyysin haastateltavia arvioimaan minkälainen toiminta voisi motivoida nuoria osallistumaan valokuva-aiheisiin toimintoihin. Kysymykseen ”Minkälainen toiminta motivoi nuoria osallistumaan/nuorisotyöntekijää järjestämään?” sain laajasti erilaisia vastauksia. Saadakseen mukaan nuoria osallistujia työpajojen tulisi olla muun muassa vapaaehtoisia ja joko ilmaisia tai hyvin edullisia. Nuorisotyöntekijöiden mukaan olisi tärkeää, että työpajoista jäisi jotain konkreettista käteen, kuten esimerkiksi tulostetut kuvat. Tärkeäksi koettiin myös se, että nuorella olisi työpajaan tullessa jo olemassa kiinnostus valokuvaukseen. Muita motivaatioon vaikuttavia asioita olivat mahdollisuus päästä vaikuttamaan valokuvien avulla, vapaamuotoinen työskentelytapa ja kiinnostavat kuvausaiheet. Kaikki haastateltavat uskoivat saavansa nuoria mukaan valokuvatyöpajoihin, joita he voivat järjestää koulutuksen jälkeen. Motivaatiota herättäviksi tekijöiksi nimettiin muun muassa seuraavia asioita:

”Että siitä syntyy joku tuote ja melko äkkiä. Avoin toiminta on melko hektistä”

”Nuorelle jää siitä jotain käteen, jotain, joka muistuttaa siitä. Se voi olla vaikka ne kuvat. Pitää olla joku, mitä ne saa siitä, jotain konkreettista”

”Tyttöillä valokuvanäyttelyssä oli porkkanana isot taulut, mitkä he saivat kotiin”

”Lähtökohtana nuorten oma kiinnostus”

Viimeisessä kysymyksessä selvitettiin, onko osallistujilla mahdollisuutta käyttää rahaa työpajojen järjestämiseen ja kuinka paljon? Kaikissa haastatteluissa toistui sama

vastaus, että rahaa on jonkin verran, mutta vähän. Osalla haastateltavista tuntui olevan epäselvää, kuinka paljon heillä on mahdollista käyttää työpajatoimintaan. Osalla haastateltavista oli tiedossa erilaisia tapoja hakea rahoitusta nuorten harrastustoiminnalle ja he pitivät mahdollisena sellaisten hakemista valokuva-aiheisten toimintojen rahoittamiseksi. Työpajojen suunnittelussa piti siten ottaa huomioon myös, että nuorisotyöntekijöillä olisi rajallisesta käytettävissään rahaa valokuvatyöpajoihin.

5.2 Koulutuspäivien esittely ja tarkastelu

Koulutuksen sisältö koostui sekä teoriaosuudesta että työpajaesittelyistä. Ensimmäinen päivä alkoi teoriaosuudella, joka käsitteli valokuvausta nuorisotyön välineenä. Luennon tavoitteena oli perehdyttää nuorisotyöntekijät koulutuksen aiheeseen ja perustella miksi valokuvaus on hyvä väline nuorisotyöhön. Käytin apunani PowerPoint –esityksiä, joissa teorian lisäksi esittelin aina myös esimerkkikuvia. Suurin osa käyttämästäni kuvista oli aikaisemmin nuorille ohjaamistani valokuvatyöpajoista, joissa olin käyttänyt koulutuksessa opettamiani menetelmiä. Koin, että esimerkkikuvien avulla teoria oli helpompi ymmärtää, koska osallistujat pääsivät näkemään minkälaisia kuvia opetettavan menetelmän avulla voi syntyä.

Teoriaosuuden jälkeen osallistujat oppivat neljä erilaista työpajaideaa: kameran hallinta, valomaalaus, valokuvan valta ja voima ja digitarina. Kameran hallinnassa osallistujat oppivat kameran käytön perustekniikkaa, kuten valotuksen hallintaa ja kameran asetuksia. Osallistujat pääsivät myös testaamaan oppimaansa ja kokeilemaan erilaisia kameroita, joita sekä minä että osallistujat olimme tuoneet mukamme. Valomaalaus-työpajassa osallistujat oppivat valomaalauksen perusteita ja pääsivät myös kokeilemaan menetelmää. Kukin osallistuja maalasi itse suunnittelemansa aiheen, käyttäen pieniä valonlähteitä, kuten led-valoja ja otsalamppuja. Ensimmäiseen päivään kuului myös lyhyt luento aiheesta ketä ja missä saa kuvata? Aihe on hyvin monimutkainen ja erilaisia näkemyksiä kuvaajan oikeuksista ja vastuusta on paljon. Tästä syystä olin koonnut pelkistetyt ohjeet, joita jokaisen kuvaajan tulisi noudattaa kuvatessaan tai julkaistessaan kuvia. Päivän päätteeksi osallistujat saivat kotitehtäväksi käsikirjoittaa oman digitarinan aiheesta ”minä ja nuorisotyö”.

Toinen päivä aloitettiin purkamalla edellisen päivän kotitehtävä. Jokainen osallistuja esitteli oman käsikirjoituksensa ja pohti kuinka sen voisi toteuttaa digitarinaksi. Muut ryhmäläiset saivat kertoa ajatuksiaan tarinoista sekä esittää ideoita toteutuksen osalta. Päivän toinen osio käsitteli bloggaamista nuorisotyössä. Esittelin menetelmän nuorisotyön näkökulmasta ja tutustuimme joihin esimerkkeihin. Toisen päivän aikana tutustuttiin kuuteen eri työpajaideaan: fotojuoksu, maitotölkit, potrettipaja, kuinka haluaisin tulla nähdyksi, minun kaupunkini ja haluaisin olla-omakuva. Fotojuoksun tarkoituksena on, että ryhmäläiset kuvaavat samoja aiheita omista näkökulmistaan. Aiheina voi olla esimerkiksi rakkaus, pelko, onnellisuus, viha, rauha, minä itse ja niin edelleen. Kuvaamiseen määritellään aika, esimerkiksi kaksi tuntia, jona aikana kukin ryhmäläinen toteuttaa kuvansa omalla tavallaan. Työpajan päätteeksi kukin osallistuja esittelee kuvansa ja kertoo niistä muille.

Maitotölkit –työpajassa kukin osallistuja saa kaksi tyhjää maitotölkkiä sekä kasan erilaisia sanoma- ja aikakauslehtiä. Osallistujat etsivät lehdistä kuvia joista pitävät ja kuvia joista eivät pidä. Tölkit vuorataan kuvilla niin, että toiseen tölkkiin liimataan ne kuvat, joista tykkää ja toiseen ne, joista ei tykkää. Tölkeistä voi koota esimerkiksi näyttelyn, jonka ympärille voi järjestää keskusteluja. Potrettipajassa jokaisesta osallistujasta tuotetaan henkilökuva valitun teeman mukaisesti. Erilaisia teemoja voivat olla esimerkiksi wanted-kuva, missä kukin osallistuja maskeeraa itsensä rikolliseksi tai minä vanhana –kuva, missä laittaudutaan mahdollisimman vanhan näköiseksi.

Kuinka haluaisin tulla nähdyksi –työpajassa työskennellään pareittain, tarkoituksena luoda omakuva parin avulla. Osallistujat pääsevät pohtimaan mitä puolia itsestään haluaisi korostaa ja häivyttää. Kukin osallistuja saa toteuttaa potrettinsa haluamallaan tavalla. Kuvaustilanteessa hyödynnetään Voimauttava valokuva –menetelmästä tuttuja kuvan rooleja, joissa kuvaajalle ja kuvan päähenkilölle on määritelty oma rooli ja tehtävä luottamuksellisen kuvaustilanteen luomiseksi. Minun kaupunkini –työpajassa työskennellään näyttely, jossa aiheena on oma asuinalue. Työpajassa osallistujat pääsevät tukimaan omaa kaupunkiaan ja tutustumaan siihen kameran etsimen läpi. Tarkoituksena on saada kuvattua kaupunki sellaisena, kuin sen itse kokee; sen vahvuudet ja heikkoudet. Haluaisin olla-omakuva –työpajassa tavoitteena on pohtia omia unelmiaan, roolejaan, arvojaan ja tunteitaan omakuvan ja pienen kirjoitustehtä-

vän kautta. Osallistujat pääsevät pohtimaan millainen haluaisi olla? Työpajan aikana pohditaan kuinka kuva rakentuu ja millä elementein siitä saa sellaisen, kun haluaisi.

Osallistujat saivat valita, mitä työpajoja halusivat testata päivän aikana. Päivän päätteeksi oli vielä lyhyt luento aiheesta näyttelyn järjestäminen nuorten kanssa, missä osallistujat oppivat näyttelyn järjestämisen perusteet, mitä siihen tarvitaan ja kuinka se onnistuu.

Koulutuksen sisällön suunnittelun pohjalla olivat aikaisemmin toteuttamani koulutukseen osallistujien haastattelut. Valitsin sekä työpajaideat että teoriaosuudet siten, että ne vastaisivat mahdollisimman hyvin haastatteluissa ilmenneisiin toiveisiin ja tavoitteisiin. Koulutuspäivien suunnittelussa oli pidettävä mielessä myös rajallinen aika, joka oli asetettu työn tilaajan puolesta. Pysin rytmittämään päiväohjelman siten, että se etenee loogisesti ja taukoja oli riittävästi. Selkeä rytmi on Kupiaksen ja Kosken (2012) mukaan hyvän koulutuksen edellytys. Erityisen tärkeää se on silloin, kun koulutus on pidempi ja siinä opetetaan monia aiheita. Taukoja kannattaa olla sopivasti varsinkin luentojen aikana, jolloin ihminen jaksaa yleensä kuunnella keskittyneesti korkeintaan 45 minuuttia. (Kupias & Koski 2012.)

Koulutuksen arvioinnin tulisi aina tapahtua suhteessa koulutukselle asetettuihin tavoitteisiin. Loppuarvioinnissa voi käyttää pohjana alussa määritellyjä tavoitteita sekä toteutustapoja, joita on käytetty tavoitteiden toteutukseen. (mt, 2012.) Tarkastelen koulutuksen onnistumista palautteiden avulla kappaleessa 5.4.

5.3 Oppaan esittely ja tarkastelu

Opinnäytetyöhöni kuului myös oppaan tuottaminen koulutuksessa käydyistä työpajoista sekä teoriaosuuksista (Liite 5.). Oppaan tarkoituksena on toimia nuorisotyöntekijöiden tukena, kun he järjestävät valokuva-aiheisia toimintoja koulutuksessa opituin menetelmin. Oppaassa on esiteltynä kaikki 10 työpajaideaa ja neljä luento-osiota, jotka olivat myös osa koulutusta. Kukin työpaja ja luento-osio on PowerPointesityksessä omassa ”kansiossaan”, ja ne voi ottaa halutessaan suoraan käyttöön

työpajojen tueksi. Kunkin dian suunnittelussa on otettu huomioon se, että niiden käyttäjä ei välttämättä tiedä paljoakaan valokuvauksesta. Työpajat on selitetty mahdollisimman selkeästi, mutta samalla kuitenkin niin, ettei kullekin dialle tule liikaa informaatiota. Hyvä diaesitys toimii koulutuksen tukena, mutta ei ole kuitenkaan pääosassa siinä. Ollakseen toimiva, diaesityksen tulisi olla selkeä eikä se saisi olla liian pitkä. Kun diassa ei ole liikaa informaatiota, se antaa osallistujille tilaa myös ajatella itse. Pääasia on, ettei dia ole liian täyteen ahdettu, jolloin se antaa tilaa myös kouluttajan ja osallistujien väliselle vuorovaikutukselle. (Kupias & Koski 2012.)

Valitsin oppaan muodoksi PowerPoint -esityksen, jonka lätasin Slideshare -ohjelmaan. Valitsin tämän oppaan muodon siksi, että sähköisen oppaan tuottaminen ja jakaminen on helpompaa sekä edullisempaa. Nuorisotyöntekijöille on myös helpompi ottaa sähköinen opas käyttöön työpajoissa, jos he haluavat esitellä oppaan sisältöä osallistujille. Halusin myös, että opas on vapaasti jaettavissa ja ladattavissa kaikille siitä kiinnostuneille, ja siitäkin syystä sähköinen opas palvelisi tarkoitustaan parhaiten.

Oppaan ensimmäisellä sivulla on sisällysluettelo, mistä näkyy oppaassa esiteltävät työpajat sekä teoriaosuudet. Jokainen osio on omassa kansiossaan. Työpajat, joiden järjestäminen vaatii enemmän aikaa, on selostettu oppaassa perusteellisemmin. Pidempikestoisten työpajojen osioissa on mukana myös perusteluja sekä esimerkkikuvia, joiden avulla työpajan menetelmä on helpompi ymmärtää. Lyhyempikestoisissa työpajoissa ohjeistus on tiiviimpi ja niissä ohjaaja voi vaikuttaa enemmän työpajan sisältöön.

5.4 Palautteiden tarkastelu

Pyrin arvioimaan koulutuksen onnistumista niin kouluttajan suoriutumisen että osallistujien oppimisen näkökulmasta. Tärkeimpänä välineenä tässä arvioinnissa on koulutukseen osallistuneiden nuorisotyöntekijöiden palautteet. Palautelomakkeen täytti ja lähetti takaisin kahdeksan koulutukseen osallistujaa. Aloitin palautteiden tarkastelun kokoamalla kaikki vastaukset samojen kysymysten alle ja laskemalla annettujen ar-

vosanojen keskiarvot. Olin pyytänyt osallistujia arvioimaan kutakin lomakkeen kohtaa asteikolla 1-10 (Liite 2.) Seuraavaksi vertailin vastauksia toisiinsa ja etsin yhteneväisyyksiä. Lopuksi vielä tarkastelin palautteita vertailemalla niitä ennen koulutusta toteuttamieni haastatteluiden aineistoon. Palautteiden perusteella koulutukseen osallistuneet nuorisotyöntekijät olivat tyytyväisiä koulutukseen. Yleisarvosanoja koulutukselle annettiin yhteensä 8 ja niiden keskiarvoksi määräytyi 8,7. Vastaajista kolme kuvasi koulutusta monipuoliseksi sanoin ”*monipuolinen koulutus*”, ”*Monta monipuolista menetelmää tehdä nuorten kanssa*” ja ”*Monipuolisesti valokuvauksesta*”. Viidessä vastauksessa vastaajan mielestä koulutuksesta sai uusia työmenetelmiä omaan työhönsä.

”Olen todella tyytyväinen koulutukseen, sillä se antoi minulle hyvin konkreettisia työmenetelmiä, joita pystyn laajasti käyttämään omassa työssäni”

”hyviä pajaideoita (osa myös melko helposti toteutettavissa nuorten kanssa), ja ylipäättään kuvaamaan (manuaalisesti järkkärillä) innostava koulutus”

”Opimme monta uutta ja mielenkiintoista harjoitetta / menetelmää”

”Opin hyviä juttuja omaan työhöni käytettäväksi”

Puutteiksi koulutukselle mainittiin muun muassa ajan vähyyys sekä liian vähän tutustumista kameroihin ja niiden tekniikkaan. Negatiivinen palaute ajan vähyydestä olikin odotettavissa, sillä kaksi päivää koulutukseen on lyhyt aika, kun tavoitteena on oppia useita eri menetelmiä. Ajan vähyyden vuoksi ei kaikkia työpajaideoita ehditty harjoittelemaan, vaan niiden oppiminen jäi pelkästään teoriasolulle. Osasin odottaa myös mainintaa liian vähästä panostuksesta kameratekniikkaan, sillä sitä oli koulutuksessa hyvin vähän. Tämä oli kuitenkin tietoinen valintani, koska halusin painottaa koulutuksessa sitä, että valokuva-aiheinen toiminta ei välttämättä tarkoita teknistä osaamista, ja siksi panostin koulutuksessa enemmän työpajojen sisältöihin.

Koulutuksessa opittiin 10 erilaista työpajaideaa. Näitä olivat: Kameran hallinta, Valomaalaus, Valokuvan valta ja voima, Digitalina, Fotojuoksu, Maitotölkit, Potrettipaja, Kuinka haluaisin tulla nähdyksi?, Minun kaupunkini ja Haluaisin olla – omakuva. Kaikkien työpajojen yhteisten palautteiden keskiarvoksi määräytyi 8.6. Työpajat 1 ja 2 (Valomaalaus ja Kameran hallinta) saivat kuusi arvosanaa, joiden keskiarvoksi määräytyi 8,5. Perusteluissa mainittiin positiivisina asioina muun muassa, että kameran

hallintaosio oli tarpeellinen ja että siinä oli monelle vastaajalle paljon uutta opittavaa. Kolmessa vastauksessa taas mainittiin, että kameran hallintaa oli juuri sopivan verran:

"Erittäin hyvä. Olen käynyt kaksi miesten pitämää valokuvauskurssia ja innostukseni on aina mennyt tähän kameran hallinnan teknisyyteen. Nyt oli selkokielellä opetusta"

"Kameran hallintaosio oli tarpeellinen, mutta ei liian pitkä ja syvälle menevä. Perusasiat tulivat hyvin esille ja käyttöön"

"Mielestäni koulutuksessa oli sopivasti kuvaustekniikan läpikäyntiä"

Negatiivista palautetta sai taas ajan vähyys, kahden vastaajan mielestä työpajat olisivat vaatineet enemmän ajallista panostusta. Valomaalaustyöpaja sai osakseen paljon positiivista palautetta. Se koettiin hyvänä menetelmänä ja sen arvioitiin soveltuvan hyvin nuorisotyöhön.

"Valomaalaus oli uusi menetelmä, mielenkiintoinen ja erittäin käyttökelpoinen nuorten kanssa työskenneltäessä. Harjoittelukuvaukset olivat myös tarpeellisia; pääsi heti kokeileman käytännössä eri mahdollisuuksia"

"Valomaalaus loistava ja kun itse sai kokeilla, niin oppi"

"Valomaalaus oli mukava ja sitä voi hyvin käyttää myös nuorisotalolla nuorten kanssa".

Valomaalauksen positiiviset palautteet eivät yllättäneet, sillä aikaisempien kokemusteni mukaan se on soveltunut erittäin hyvin toimintaan nuorten kanssa. Mahdollisuus päästä kokeilemaan työpajoja käytännössä sai myös positiivista palautetta. Vaikka aikaa oli vähän, oli mielestäni tärkeää antaa osallistujien kokeilla valitsemiaan työpajoja koulutuksen aikana. Käytännön harjoittelu teorian yhteydessä syventää opittua ja antaa osallistujille toimintavarmuutta.

"... ja kun itse sai kokeilla, niin oppi"

"Harjoittelukuvaukset olivat myös tarpeellisia; pääsi heti kokeileman käytännössä eri mahdollisuuksia".

Työpajalle 4 (Digitarina) annettiin yhteensä 6 arvosanaa, joiden keskiarvoksi määräytyi 8,6. Vastaajista kolme oli tutustunut menetelmään jo aikaisemmin. Vastauksissa mainittiin muun muassa että menetelmä oli mielenkiintoinen, mukava, hauska ja koskettava. Eräässä vastauksessa kommentoitiin menetelmää näin:

”Pitäjäteiseen työskentelyyn nuorten kanssa sopiva menetelmä, sopii pienryhmätoimintaan ja yksilökohtaisen nuorisotyön välineeksi”.

Työpajat 5, 6 ja 7 (Fotojuoksu, Maitotölkit ja Potrettipaja) saivat yhteensä myös kuusi arvosanaa, joista määräytyi keskiarvoksi 8,5. Vastauksissa toistui mielipide, että menetelmät sopivat hyvin nuorisotyöhön:

”Kaikki erittäin hyviä ja voi suoraan ottaa omaan työhön lähes mille vain osaluueelle. Simppeli ja kiva”

”sopivat kaikki ehdottomasti erilaisten nuorten ryhmien kanssa työskentelyyn mm. leireillä ja työpajoissa”

”hyviä pajoja käyttää nuorten kanssa, melko helposti toteutettavissa - teemana kun voi olla melkein mikä vain”

”Helppoja ja omaan työhön sopivia harjoituksia kaikki”

Negatiivista palautetta ei työpajoista annettu lainkaan. Työpajat 8, 9 ja 10 (Kuinka haluaisin tulla nähdyksi?, Minun kaupunkini ja Haluaisin olla – omakuva) saivat kuuden arvosanan keskiarvosanaksi 8,5. Myöskin nämä työpajat saivat pelkästään positiivista palautetta. Useassa perustelussa mainittiin käytettävyys ja sopivuus:

”Nämä sopivat hienosti Tyttöjen ja Poikien Tupien työhön. Erityisesti 8 ja 10 ovat hyviä tapoja tutkia omaa itseä ja sitä mitä haluaisin olla. Nämä aiheet ovat Tyttöjen Tuvalla tosi ajankohtaisia ja paljon puheissa. 9 taas hyvä tapa lähteä liikkeellä omaan elinympäristöön vaikuttamiseen”

”Nämäkin toimivat työssäni. Minun kaupunkini ihan nuorisotalotyössä ja sitten omakuva enemmän pienryhmätoiminnassa”

”Upeita menetelmiä kasvatuksellisen ohjauksen ja sosiaalisen vahvistamisen ryhmässä. Minun kaupunkini on tosi hyvä teema esim. näyttelyn tuottamiseksi” ja ”hyviä ideoita pienryhmän kanssa työskenneltäessä”.

Palautteiden perusteella työpajaideat olivat onnistuneet ja koulutukseen osallistuneet nuorisotyöntekijät kokivat ne sopiviksi työhönsä. Negatiiviset palautteet ajan vähyydestä voisi jatkossa huomioida esimerkiksi siten, että vähentäisi opetettavien työpajojen määrää, jolloin harjoittelulle jäisi enemmän aikaa.

Koulutuksen kolme eri luento-osiota sai myöskin kuusi arvosanaa kukin. Luento Valokuvaus nuorisotyön välineenä sai arvosanoista keskiarvon 8,5, luento Näyttelyn järjestäminen 8,7 ja luento Bloggaaminen nuorisotyössä 8,2. Vastauksissa mainittiin muun muassa, että

”Luennot tukivat hyvin harjoituksia ja mielestäni luennoitava asia oli olennaista ja hyvin nuorisotyöntekijöille kohdennettu”

”Luennot olivat kiinnostavia ja innostavia. Kouluttaja haastoi osallistujat pohtimaan itse erilaisia toteutustapoja, joka on kokonaisuuden kannalta tuloksellisempaa”.

Yksi perustelu sisälsi negatiivista palautetta, joka käsitti taas ajan vähyyttä.

Kysymys ”kuinka koulutus vastasi odotuksiisi” sai kuusi vastausta, joiden keskiarvoksi määräytyi 8.8. Kupiaksen ja Kosken (2012) mukaan osallistujien tavoitteet vastaavat yleensä koulutukselle määriteltujen tavoitteiden kanssa, varsinkin jos osallistujat ovat saaneet riittävästi ja täsmällisesti informaatiota koulutuksesta ennen koulutuksen alkua. Joskus osallistujien odotusten painotukset kuitenkin eroavat toisistaan. Näin kävi myös koulutukseeni osallistuvien nuorisotyöntekijöiden kanssa. Vastauksista yhdessä oli negatiivista palautetta. Palautteen antajan mielestä koulutuksessa opittiin liian vähän kameratekniikkaa ja kuvaamista: *”olisin toivonut enemmän kameran käsittelyä ja kuvausta”*. Muutoin palaute oli positiivista ja koulutus vastasi vastaajien odotuksia:

”Kurssi toimi kaikin puolin hyvin ja opin paljon uutta ja sain uusia ideoita ja innostuin yhä enemmän valokuvauksesta nuorisotyön menetelmänä”

”Vastasi hyvin ja ehkä en edes näin paljoa osannut odottaa. Tiesin kyllä odottaa jo ennakkoesittelyn pohjalta laadukasta koulutusta. Käytännön läheisyys on aina hyvä asia, tässä kurssissa ei tarvitse keksiä miten tietotaidon soveltaa omaan työhön, vaan se on jo valmiiksi työstetty helposti käytettäväksi.”

Seuraavalla kysymyksellä arvioitiin koulutuksessa opittujen taitojen käytettävyyttä. Kysymys sai viisi arvosanaa, joiden keskiarvoksi määräytyi 8.6. keskiarvosta päätellen osallistujat ovat pääsääntöisesti pitäneet oppimiansa taitojen käytettävyyttä hyvänä, mutta kommentoissa oli joitakin negatiivisiakin vastauksia:

”Koen, että käytännön taitoja ei niinkään opittu, vaan koulutus oli enemmän teoriapainotteinen. Teoriat auttavat toki oman toiminnan suunnittelussa.”

”Ajasta riippuen toiminnoista oikeastaan tuli vain ”pintaraapaisu”, eli toiminnan periaate tuli selväksi, mutta oisin kaivannut että olisi tehty loppuun asti. Kuvia ei keretty koskaan katsella ja sitä loppu silausta antaa... Aika ja kaluston puute toki suursyy tähän.”

Vain yhdessä vastauksessa kerrottiin opittujen taitojen selkeästi soveltuvan omaan työhön:

”Kurssilla opitut taidot ovat erittäin hyvin sovellettavissa omaan työhöni”

Kupias ja Koski arvioi, että koulutuksella on yleensä tarkoituksenaan koulutukseen osallistujiin vaikuttaminen siten, että se saa aikaan muutoksen heidän toiminnassaan. Tämä voi tarkoittaa jotain yksittäistä taitoa tai monimutkaisempaa osaamista. Toiminnan muuttumiseen voidaan pyrkiä joko lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Se, miten osallistujan työympäristö tukee uusien toimintatapojen ottamista osaksi työskentelyä, vaikuttaa koulutuksen lisäksi toiminnan muuttumiseen. (Kupias & Koski 2012.)

Viimeisellä kysymyksellä osallistujia pyydettiin arvioimaan kouluttajan suoriutumista. Vastauksia kertyi yhteensä kuusi joiden keskiarvoksi määräytyi 9.3. Yhdessä vastauksessa mainittiin, että tahti koulutuksessa oli välillä liian kova uusien asioiden oppimisen suhteen, mutta muutoin kaikki palautteet olivat täysin positiivisia. Vaikka aikaa oli vähän ja opittavia asioita runsaasti, oli osa osallistujista kokeneet tunnelman rauhalliseksi ja kiireettömäksi, sekä opetukseni kärsivälliseksi sekä aidosti läsnä olevaksi. Rento ja turvallinen ilmapiiri oppimistilanteessa onkin tärkeä, sillä silloin oppiminen ja kehittyminen on helpompaa (Kupias & Koski 2012). Kirjassa *Kouluttajana kehittyminen* listataan ominaisuuksia, jotka voidaan liittää hyvään kouluttajuuteen:

- *kouluttajan asiantuntemus*

- läsnäolo koulutustilanteessa
- osallistujien ja itsensä arvostaminen
- kyky rakentaa siltoja osallistujien maailman ja oman aiheen välille
- oma innostus
- nöyryys koulutustehtävässä (Mäki-Lähde & Kupias 2007)

Kun vertaan saamiani palautteita yllä olevaan listaan, koen onnistuneeni kouluttajana erinomaisesti.

”Olit innostava, kärsivällinen ja erilaiset mielipiteet ja toiveet huomioiva kouluttaja!”

”Hyvä. Aidosti läsnä ja aikataulussa. Hyvin tauotettu ja tunnelmaltaan kiireetön, joka mahdollistaa myös oppimisen.”

”rauhallinen, tietoa paljon alasta ja paljon erilaisia näkökulmia valokuvaan ja valokuvaukseen.”

”olet innostava, osaava, kiva ote kuvaamiseen ja ohjaamiseen”

Kirjassa *Hyvä kouluttaja* mainitaan, että hyvä kouluttaja ei puhu pelkästään omasta aiheestaan, vaan pohtii myös, kuinka voi omalla osaamisellaan ja asiantuntijuudellaan tukea osallistujien työn tekoa ja millaisin opein ja oivalluksin saavuttaisi toimintaan muutosta (Kupias & Koski 2012). Minulle kouluttajana onkin tärkeää, että voin esittää myös esimerkkejä, jotka perustuvat omiin kokemuksiini. Pyrin aikatauluttamaan koulutuksen siten, että kussakin jaksossa on aikaa myös keskusteluun ja osallistujien kuulemiseen. Kouluttajana pyrin olemaan joustava ja reagoimaan osallistujien palautteisiin välittömästi. Jos koen, että puhumani aihe on osallistujista erityisen kiinnostava, voin käyttää siihen enemmän aikaa ja kertoa aiheeseen liittyviä esimerkkejä. Jos taas aihe ei innosta osallistujia ja huomaan tylsistyneisyyttä, voin nopeuttaa aiheen käsittelyä ja siirtyä seuraavaan osioon.

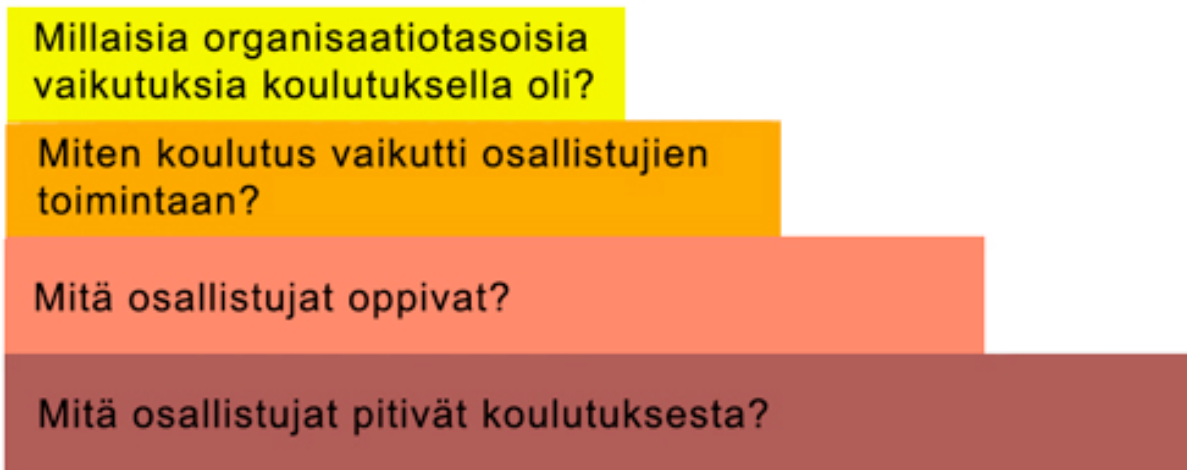
Palautteiden arvioinnin ja koulutuksessa tekemieni huomioiden jälkeen kehittäisin koulutusta jatkossa siten, että pyrkisin vähentämään koulutuksen ohjelmaa, jolloin aikaa jäisi enemmän myös kuvien katseluun ja työpajojen kokeiluun. Tämä luonnollisesti tarkoittaa, että koulutuksessa opetettavien työpajaideoiden määrä olisi pienempi, mutta sillä voisi mahdollistaa työpajojen syvemmän oppimisen ja harjoittelujen tuotosten arvioinnin yhdessä osallistujien kanssa.

5.5 Prosessin arviointi

Kokonaisuudessaan prosessi eteni johdonmukaisesti ja aikataulussa. Mahdollisuus esitellä koulutusidea Joensuun Nuorisopalveluiden nuorisotyöntekijöille heidän henkilöpäivillään teki opinnäytetyön markkinointivaiheesta helpon ja tehokkaan. Prosessin onnistumiseen vaikutti suuresti myös opinnäytetyölle määrätty ohjaaja, joka oli motivoitunut ja innostunut ideasta.

Kaikki haastattelut tapahtuivat haastateltavien omilla työpaikoilla ja tämä uskoakseni edesauttoi siihen, että kaikki osallistujat suostuivat haastateltavaksi. Puolistrukturoitu haastattelutapa soveltui tarkoitukseen erittäin hyvin, sillä halusin kysyä kaikilta haastateltavilta samat kysymykset, mutta pitää haastattelutilanteen kuitenkin melko vapaana. Osa haastateltavista oli minulle entuudestaan tuttuja ja tämä saattoi vaikuttaa haastatteluihin. Aineistoa litteroidessa pistin myös merkille, että toimin haastattelijana välillä johdattelevasti. Välillä autoin vastaajia antamalla esimerkkivastauksia, mikä on varmasti vaikuttanut heidän vastauksiinsa. Eskolan ja Suorannan mielestä haastattelutilanne on aina vuorovaikutuksellinen jolloin molemmilla osapuolilla on vaikutus toisiinsa (Eskola & Suoranta 2008, 85). Olli Mäkisen mukaan johdattelevuus kysymyksenasettelussa onkin tavallisimpia haastattelussa tapahtuvia virheitä (Mäkinen 2006, 93).

Arvioin koulutuksen onnistumista Päivi Kupiaksen ja Mia Kosken ”Hyvä kouluttaja”-kirjassa esittelemän kuvion mukaan (Kuvio 1.). Siinä tarkastellaan koulutukselle määriteltäviä tavoitteita ja koulutuksen vaikuttavuutta eri tasojen avulla. Kuvion alimmalla tasolla kuvataan osallistujien kokemuksia siitä, miten koulutus on onnistunut. Toisella tasolla kuvataan osallistujien oivalluksia ja oppimista. Kolmannelle tasolle pääsee silloin, kun huomaa että koulutus on vaikuttanut osallistujien toimintaan koulutuksen jälkeen. Neljäs porrás taas kuvaa koulutuksen vaikutuksia koko organisaatiolle. Koulutuksen tilaajan tulee olla tietoinen siitä, miten koulutuksen toivotaan vaikuttavan organisaation tasolla. Kouluttajalla taas pitää olla näkemys tasosta kolme, eli miten koulutus tulee vaikuttamaan osallistujien toimintaan koulutuksen jälkeen. Näiden tasojen kautta päästään määrittämään se, minkälaista oppimista koulutukselta halutaan ja miten se toteutetaan. (Kupias & Koski 2012.)

Kuvio 1. Koulutuksen arviointitasot kirjasta Kupias & Koski 2012. Hyvä kouluttaja.

Palautteiden mukaan koulutukseen osallistujat olivat tyytyväisiä koulutuksen tasoon sekä kokivat oppineensa siellä käytännöllisiä ja hyviä uusia työmenetelmiä omaan työhönsä. Koulutuksessa opittuja työpajoja kuvailtiin mielenkiintoisiksi ja toimiviksi nuorisotyöhön sekä usea osallistuja mainitsi ottavansa koulutuksessa oppimansa osaksi omaa työtään nuorten parissa. Palaute työn tilaajalta oli myös erittäin positiivista ja koulutuksen koettiin olevan hyödyksi myös organisaation näkökulmasta.

Työn tilaajan palautteet:

“Valokuvauspaja toimi erittäin hyvin ja vastasi odotuksia. Nuoret valokuvaavat nykyisin erittäin paljon ja se on luonnollinen osa heidän arkeaan. Ohjaajille suunnatun kurssin tarkoituksena oli saada vinkkejä ja taitoja valokuvauksen käyttämiseen välineenä nuorisokasvatustyössä.

Kurssi antoi meille ohjaajille eväitä laajentaa käsitystä valokuvauksesta ja sen mahdollisuuksista kasvatuksellisessa ohjauksessa. Opimme monta erilaista menetelmää ja pääsimme tutustumaan myös valokuvan kriittiseen tarkasteluun ja mediakriittisyyteen. Kurssi sinänsä oli jo innostava ja tuleva kirjallinen materiaali tulee vielä täydentämään osaamistamme ja omaa suhdetta valokuvausmenetelmän käyttämiseen. ”Valokuvaus välineenä nuorisokasvatuksessa” - työkalupakki tulee kovaan käyttöön !”

“Minun näkemys on, että opinnäytetyösi tarjosi meille menetelmiä nuorten kanssa tärkeään työskentelymuotoon. Nuoret elävät entistä enemmän visuaalisessa maailmassa ja kuvaaminen ja kuvan käyttö on heille luonnollista, vaikkeikaan aina hallinnassa olevaa. Kuvan käyttö on sen myötä nuorisotyössäkin ajankohtainen asia. Teema oli myös selvästi ohjaajia kiinnostava ja menetelmiä on jo otettu käyttöön. Ohjaajien kiinnostus on kuitenkin oleellinen menetelmien käytön pysyvyyden kannalta.”

Kouluttajana sain myös runsaasti positiivista palautetta. Palautetta annettiin niin asiansisällön osaamisesta että koulutustaidoista. Hyvä kouluttaja tarvitseekin asiansisällön tuntemisen lisäksi myös ohjauksellista osaamista (Kupias & Koski 2012). Palautteissa, joissa pyydettiin arvioimaan kouluttajan suoriutumista korostuu, että osallistujat kokivat ohjaustyylini rauhallisena. Palautteissa mainittiin muun muassa: *kärsivällinen, asiallinen, selkeä, rauhallinen, aidosti läsnä ja tunnelmaltaan kiireetön*. Tämän lisäksi ohjaustyylini koettiin innostavaksi sekä erilaiset mielipiteet ja toiveet huomioivaksi. Asiansisällön tuntemistani kuvailtiin sanoin: *paljon uutta tietoa, osaava, tietoa paljon alasta ja paljon erilaisia näkökulmia*. Kupiaksen ja Kosken mukaan kouluttajalla tulee olla kattava ja selkeä käsitys kouluttamastaan asiasta, jotta hän voi auttaa koulutukseen osallistujia ymmärtämään sen. Kouluttajan on hyvä tunnistaa omat osaamisensa rajat ja määritellä koulutuksen tavoitteet sen mukaan. Kouluttajan tulee ymmärtää riittävässä määrin koulutuksen tavoitteissa määritellyt asiat. (mt 2012.)

Omasta näkökulmastani koulutus onnistui hyvin ja koin, että onnistuin tavoittamaan omat tavoitteeni sen suhteen. Muutamia kehittämisen paikkoja koulutukseen kuitenkin liittyy. Jatkossa pitäisin huolen, että koulutuksessa olisi tarpeeksi aikaa kunkin osallistujan koulutuksen aikana tuottamien kuvien katseluun yhdessä. Tämä on mielestäni aina tärkeä vaihe koulutuksessa, kun osallistuja saa palautetta ohjaajalta ja muilta koulutukseen osallistujilta. Toinen asia, minkä muuttaisin koulutuksesta, on että lisäisin päivien ohjelmiin lyhyen yhteenveto-osion, jonka tarkoituksena olisi palauttaa päivän aikana opitut asiat mieleen ja antaa osallistujille mahdollisuus esittää kysymyksiä. Myös kirjassa Hyvä kouluttaja (Kupias & Koski 2012) todetaan, että koulutuksen lopussa kannattaa tehdä yhteenveto opituista asioista. Tämä auttaa osallistujia muistamaan kokonaisuuden ja koulutuksen tärkeimmät pääkohdat.

Prosessin heikoiten onnistunut osuus oli palautteenantolomakkeen laadinta. Palautteita analysoidessa, ymmärsin että lomake ei ollut selkeä ja siitä syystä osa vastaajista ei ollut ymmärtänyt täysin, kuinka lomake tulisi täyttää. Osa vastaajista ei ollut antanut erillistä arvosanaa kaikille lomakkeen kohdille ja siitä syystä vastausprosentti jäi alhaisemmaksi joidenkin kohtien osalta. Raine Vallin mukaan kysymyksiä muotoillessa tulisi olla huolellinen, koska ne vaikuttavat tutkimuksen onnistumiseen. Ongel-

mat kysymysten muotoilussa aiheuttaakin suurimman osan tutkimustulosten virheistä. Tutkimustulokset voivat vääristyä jos vastaaja ei käsitä kysymystä siten, kuin tutkija on sen tarkoittanut. (Valli 2007, 102.)

Luotettavuuden lisäämiseksi olen laittanut palautekysymykset ja niiden vastaukset liitteeksi. Reliabiliteetin kannalta on olennaista, että aineisto on sellaisessa muodossa, että sitä voidaan tarkastella. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa reliabiliteettiin liittyy kaksi kriteeriä: analyysiä pitää pystyä arvioimaan ja se on uskottavaa. Arvioitavuudella tarkoitetaan sitä, että lukija voi seurata ja kritisoida tutkijan päätelmää. Uskottavuus taas tarkoittaa sitä, että tutkimusraportti on vakuuttava ja sen tulkinat uskottavia. (Anttila, 1998.)

6 JOHTOPÄÄTÖS

Opinnäytetyön teko kaikkine vaiheineen oli erittäin opettavainen ja mielenkiintoinen prosessi. Henkilökohtaisesti prosessin onnistunein osio oli huomio siitä, että työlle oli selkeä tarve ja että työn tilaaja hyötyi opinnäytetyöni tuloksista ja tuotoksista. Lähes kaikki koulutukseen osallistuneet arvioivat käyttävänsä oppimiansa menetelmiä jatkossa omassa työssään. Pian koulutuksen jälkeen sainkin jo kuulla, että osa koulutukseen osallistuneista nuorisotyöntekijöistä olivat jo järjestäneet toimintoja nuorille, joissa olivat käyttäneet koulutuksessa oppimiansa työpajaideoita. Humanistisen ammattikorkeakoulun opinnäytetyön lähtökohtana on, että se tuottaa jonkin konkreettisen tuotoksen työn tilaajalle. Tämä tuotos voi olla esimerkiksi hyödyllinen toimintamalli, konkreettisia toimenpidesuosituksia sisältävä kehittämissuunnitelma, tuote tai opas. Tuotteella voi pyrkiä työskentelytavan uudistamiseen, arviointiin tai soveltamiseen uuteen toimintaympäristöön. Hyvässä opinnäytetyössä näkyy tulevaisuusorientoituneisuus ja se kehittää tilaajan toimintaa. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015.) Opinnäytetyöni oli vahvasti työn tilaajan toimintaa kehittävää ja uskon sillä olevan vaikutusta tilaajan tulevaisuuden toimintoihin.

Opinnäytetyöprosessin yksi isoimmista huomioista oli, että nuorisotyöntekijät haluaivat oppia lisää mediakasvatuksellisia menetelmiä ja ovat motivoituneita käyttämään

mediaa osana nuorisotyötään. Samaan aikaan nuorisotyöntekijät kuitenkin kokevat, etteivät heidän omat mediataitonsa riitä sen aiheen toimintojen järjestämiseen. Myös median tuottamiseen tarvittavaa laitteistoa on vähän ja se toimii myös jarruna nuorisotyöntekijöiden järjestämässä mediakasvatuksessa. Joillakin haastattelemillani nuorisotyöntekijöillä ei myöskään ollut tarkkaa tietoa mitä laitteistoja heillä oli mahdollisuus saada tarvittaessa käyttöönsä esimerkiksi toisilta nuorisotaloilta lainaamalla. Mielestäni ensiaskel voisikin olla selvittää ja listata kaikki olemassa oleva laitteisto sekä niiden käyttömahdollisuudet, ja toimittaa tämä lista kaikille nuorisotyöntekijöille. Toinen askel voisi olla laitteiston päivitys, eli selvitys siitä, mille laitteistolle olisi ensisijaisesti tarvetta ja investoida niihin. On selvää, että pysyäkseen kehityksen mukana, nuorisotyöntekijät tarvitsevat myös lisäkoulutusta. Koulutuksen tulisi sisältää niin teoriaa mediakasvatuksesta että konkreettisia mediataitoja. Teknologian muuttuessa koko ajan joutuu mediakasvatus nuorisotyössäkin kehittymään jatkuvasti. Kuitenkin voi olettaa, että yhteiskunnan medioituminen ja verkottuminen jatkuu yhä nopeamman tahdilla. Tämän vuoksi mediakasvatusta tulisi suunnitella ja kehittää pitkällä tähtäimellä sekä pohtia nuorisotyön suuntauksia jo nyt. Mediakasvatuksen ei välttämättä tarvitse olla isoja hankkeita, vaan se voi myös tapahtua jatkuvien pienimuotoisten toimintojen myötä. (Kotilainen 2007, 150.)

Usein ajatellaan, että media-aiheisten toimintojen järjestäminen vaatii arvokkaita välineitä, kuten kameroita, videokameroita tai tietokoneita. Kuitenkaan välineistön puutteen ei tarvitse olla esteenä mediakasvatukselle. Esimerkiksi osa järjestämäni koulutuksen työpajoista on mahdollista järjestää ilman erillisiä hankintoja. Mediakasvatuksen maailma on hyvin laaja ja se pitää sisällään toimintoja, joita voidaan järjestää kaiken ikäisille ja –laisille ihmisille. Kaikilla nuorisotyöntekijöillä on periaatteessa mahdollisuus toteuttaa mediakasvatusta työssään, kunhan vain saavat tarvittavaa koulutusta siihen.

LÄHTEET

Aaltola, Juhani & Valli, Raine 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus.

Allianssi 2015. Nuorisotyö. Viitattu 17.10.2015
<http://www.alli.fi/edunvalvonta/nuorisotyö/>

Anttila, Pirkko 1998. Tutkimisen taito ja tiedonhankinta. Viitattu 23.11.2015.
http://www.metodix.com/fi/sisallys/01_menetelmat/01_tutkimusprosessi/02_tutkimisen_taito_ja_tiedon_hankinta/10_tutkimuksen_luotettavuus/10_2_laadullisen_tutkimuksen_validiteetti

Anttonen, Erja 2006. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä. Viitattu 30.10.2015
<http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewArticle/1063/897>

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino

Halkola, Ulla, Mannermaa, Lauri, Koffert, Tarja. & Koulu, Leena (toim.) 2010. Valokuvan terapeuttinen voima. Helsinki: Kustannus oy Duodecim

Harju, Virpi. 2009. Mitä valokuvaterapia on? Teoksessa Ulla Halkola, Lauri Mannermaa, Tarja Koffert & Leena Koulu (toim.) Valokuvan terapeuttinen voima. Helsinki: Kustannus oy Duodecim

Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. 7. painos. Helsinki: Edita Publishing oy

Herkman, Juha 2007. Kriittinen Mediakasvatus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2015. Opinnäytetyöopas.

Hyry, Sylvia 2013. Internetin käyttö kunnallisessa nuorisotyössä. Verke

Jaakkola, Maarit 2010. Uuden julkisuuden sääntöjä luomassa – keskustelevat vuorovaikutussuhteet keinona sukupolvien välisen digitaalisen kuilun kaventamiseen. Teoksessa Marjo Meriranta (toim.) Mediakasvatuksen käsikirja. Helsinki: UNIpress

Joensuun nuorisopalvelut 2015a. Viitattu 18.10.2015. <http://www.joensuu.fi/nuoriso>

Joensuun nuorisopalvelut 2015b. Viitattu 18.10.2015)
<http://www.joensuu.fi/nuorisotalot>

Joensuun kaupunki 2015. Joensuun vapaa-aikakeskuksen vuosikertomus.
<http://webdynasty.jns.fi/djulkaisu/kokous/2015628-8-3.PDF>

Kalhama, Pilvi, Kitola, Arja & Walamies, Molla 2006. Kulttuurikasvatuksen konteksteja ja määrittelyjä. Teoksessa: Pilvi Kalhama & Pekka Vartiainen (toim.) Kulttuurista

kasvua. Näkökulmia kulttuurikasvatukseen. Sarja C. Oppimateriaaleja 10, 2006. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Kauppinen, Anna 2013. Mediakasvatus nuorisotyössä – nyt ja tulevaisuudessa. Kar-toitus mediakasvatuksen tilasta suomalaisen nuorisotyön kentällä. Humanistinen ammattikorkeakoulun opinnäytetyö.

Kotilainen, Sirkku 2007. Mediakulttuuri nuorisotyössä. Teoksessa Hoikkala, Tommi (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Hel-sinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76.

Kotilainen, Sirkku & Rantala, Leena 2008. Nuorten kansalaisidentiteetit ja mediakasvatus. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, julkaisuja 89.

Kupias, Päivi & Koski, Mia 2012. Hyvä kouluttaja. Sanoma Pro oy.

Kärkkäinen, Raili 2008. Nuoreksi kasvava ja kuvataide. Teoksessa Seija Karppinen, Inkeri Ruokonen & Kari Uusikylä (toim.) Nuoret ja taide. Helsinki: Oy Finn lectura ab

Mannermaa, Lauri 2000. Uusia tapoja katsoa ja tuntea, nähdä ja oivaltaa. Teoksessa Tuula Heikkilä & Leena Paloheimo & Ilkka Taipale (toim.) Mieli ja taide. Helsinki: Mie-lenterveyden keskusliitto ry

Mönttinen, Pekka 2004. Näkökulmia kulttuuriseen nuorisotyöhön. Opinnäytetyö. Loh-ja: Humanistinen ammattikorkeakoulu, Lohjan yksikkö.

Mäki-Lähde, Sirkka & Kupias, Päivi 2007. Kouluttaja esiintyjänä. Teoksessa Päivi Kupias, Kouluttajana kehittyminen. Helsinki: Palmenia-kustannus.

Mäkinen, Olli 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi

Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppi-misympäristöt ja eepos. Teoksessa Tommi Hoikkala (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkos-to/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76.

Nikander, Pirjo 2010. Laadullisten aineistojen litterointi, kääntäminen ja validiteetti. Teoksessa Johanna Ruusuvuori & Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.). Haastat-telun analyysi. Tampere: Vastapaino

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013. hyvä medialukutaito. Suuntaviivat 2013-2016. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2013:11

Pitkänen, Laura 2015. Haastattelu. Joensuu

Repo-Kaarento, Saara 2015. Palaute on lahja. Suomen virtuaaliyliopisto. Viitattu 20.11.2015. http://tievie oulu.fi/arvioinnin_abc/artikkelit/palaute_on_lahja.htm

Ruotsalainen, Leena 2007. Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji. Teoksessa Tommi Hoikkala (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mah-dollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto, verkkojulkaisu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto . Viitattu 16.10.2015. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus>.

Semi, Taina 2009. Hyvyys ennen kauneutta. Valokuvallinen työskentely vanhustyössä. Teoksessa Ulla Halkola, Lauri Mannermaa, Tarja Koffert & Leena Koulu (toim.) Valokuvan terapeuttinen voima. Helsinki: Kustannus oy Duodecim
Seppänen, Janne 2001. Katseen voima. Kohti visuaalista lukutaitoa. Tampere: Vastapaino.

Silfverberg, Paul 2007. Ideasta projektiksi. Projektinvetäjän käsikirja. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Sinnemäki, A. 1999. Tämä-on-ollut. Teoksessa Jukka Kukkonen & Tuomo-Juhani Vuorenmaa (toim). Varjosta. Tutkielma suomalaisen valokuvan historiasta. Hollola: Suomen valokuvataiteen museo.

Sintonen, Sara 2008. Mediakasvatus kulttuurista identiteettiä tukemassa. Teoksessa Seija Karppinen, Inkeri Ruokonen & Kari Uusikylä (toim.) Nuoret ja taide. Helsinki: Oy Finn lectura ab

Siurala, Lasse 2001. Nuori kulttuuritilan luojana. Kulttuuri virtaa-kulttuurisen nuorisotyön seminaari 5.-6.11.2001. Kauniainen. Julkaisematon puheenvuoro.

Toikko, Timo, Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press

Valli, Raine 2007. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa: Juhani Aaltola & Raine Valli 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vesama, Kristiina 2015. Opinnäytetyön lähtökohtia. PowerPoint –esitys. 11.9.2015. Niittylahti: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

LIITTEET

Liite 1: Haastattelukysymykset

HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. **Käytettävissä oleva aika:** Kuinka paljon voisit käyttää aikaa valokuvatyöpajojen järjestämiseen nuorten kanssa?
2. **Välineet.** Mitä valokuvaukseen liittyviä välineitä on käytettävissäanne?
3. **Ryhmä.** Minkälaisille ryhmille haluaisit/voisit järjestää valokuva-aiheisia toimintoja?
4. **Tavoitteet.** Minkälaisia tavoitteita asetat valokuva-aiheisille toiminnoille nuorten kanssa?
5. **Motivaatio.** Minkälainen toiminta motivoi nuoria osallistumaan/nuorisotyöntekijää järjestämään?
6. **Budjetti.** Onko toimintaan mahdollista käyttää rahaa?

Liite 2: Palautelomake

PALAUTE – VALOKUVAMENETELMIÄ NUORISOTYÖHÖN

Koulutus nuorisotyöntekijöille 14.-15.9.2015 klo 09:00-16:00

Anna arvosanat asteikolla 1-10 (1=erittäin huono, 10=erittäin hyvä):

1. Yleisarvosana koulutukselle:

Perustelut:

2. Työpajat 1 ja 2 (kameran hallinta ja valomaalaus ja harjoittelu):

Perustelut:

3. Työpaja 3 (valokuvan valta ja voima ja piirtämistehtävä) :

Perustelut:

4. Työpaja 4 (digitarina):

Perustelut:

5. Työpajat 5, 6 ja 7 (Fotojuoksu, maitotölkit ja potrettipaja):

Perustelut:

6. Työpajat 8, 9 ja 10 (kuinka haluaisin tulla nähdyksi, minun kaupunkini ja "haluaisin olla" –omakuva):

Perustelut:

7. Luennot

- Valokuvaus nuorisotyön välineenä:
- Näyttelyn järjestäminen:
- Bloggaaminen nuorisotyössä:

Perustelut:

8. Kuinka kurssi vastasi odotuksiisi?:

Perustelut:

9. Kurssilla opittujen taitojen käytettävyys:

Perustelut:

10. Kouluttajan suoriutuminen:

Perustelut

11. Vapaamuotoinen palaute kurssista; kuinka sujui, mikä toimi, mikä ei, parannusehdotuksia:

Liite 3: Palautteet

PALAUTTEET**Yleisarvosana koulutukselle:** 9, 8, 8, 8, 8, 9, 10, 9.5 **keskiarvo:** 8,7

Perustelut:

1. Olen todella tyytyväinen koulutukseen, sillä se antoi minulle hyvin konkreettisia työmenetelmiä, joita pystyn laajasti käyttämään omassa työssäni.
2. Koulutukselle varattu tila oli toimiva ja pareittain toteutettavat työpajat toimivat mielestäni hyvin. Myös kouluttaja oli ajan tasalla, sekä rehellinen omasta suhtautumisestaan eri työpajoihin.
3. Perustelut: Monipuolinen koulutus. Olisin enemmän toivonut tutustumista kameroihin ja niiden tekniikkaan.
4. Monta monipuolista menetelmää tehdä nuorten kanssa. Tosin kaikki ei välttämättä sovellu nuorisotalolle, mutta ehkä leireillä ja pienryhmissä toimii.
5. Aikaa olisi voinut olla enemmän.
6. Monipuolisesti valokuvauksesta, hyviä pajaideoita (osa myös melko helposti toteutettavissa nuorten kanssa), ja ylipäättään kuvaamaan (manuaalisesti järkkäriä) innostava koulutus
7. Koulutuksen kulku oli suunniteltu erittäin hyvin. Aikataulutus oli hyvä. Opimme monta uutta ja mielenkiintoista harjoitetta / menetelmää.
8. Toimi hyvin. Sopivan lyhyet osuudet, silti ei mitään kiireen tuntua ollut. Opin hyviä juttuja omaan työhöni käytettäväksi.

Työpajat 1 ja 2 (kameran hallinta ja valomaalaus ja harjoittelu): 9, 7, 8, 8, 9, 10 **keskiarvo:** 8,5

Perustelut:

1. Kameran hallinnan keskeisiä asioita oli hyvä käydä läpi, sillä ainakin omalla kohdalla asiat olivat ihan uusia. Mielestäni koulutuksessa oli sopivasti kuvaustekniikan läpikäyntiä.
2. Tyhjä
3. Perustelut: Tuli paljon tietoa, mutta kameroiden käyttöön ja opetteluun olisi voinut panostaa enemmän.
4. Valomaalaus oli mukava ja sitä voi hyvin käyttää myös nuorisotalolla nuorten kanssa. Kameran hallinta ennestään minulle tuttua, mutta monille muille uusia asioita.
5. Liian vähän aikaa
6. innosti kuvaamaan
7. Kameran hallintaosio oli tarpeellinen, mutta ei liian pitkä ja syvälle menevä. Perusasiat tulivat hyvin esille ja käyttöön. Valomaalaus oli uusi menetelmä, mielenkiintoi-

nen ja erittäin käyttökelpoinen nuorten kanssa työskenneltäessä. Harjoittelukuvaukset olivat myös tarpeellisia; pääsi heti kokeilemaan käytännössä eri mahdollisuuksia. 8. Erittäin hyvä. Olen käynyt kaksi miesten pitämää valokuvakurssia ja innostukseni on aina mennyt tähän kameran hallinnan teknisyyteen. Nyt oli selkokielellä opetusta. Valomaalaus loistava ja kun itse sai kokeilla, niin oppi.

Työpaja 3 (valokuvan valta ja voima ja piirtämistehtävä) : 9, 7, 7, 10, 10, 9 keskiarvo 8,7

Perustelut:

1. Hyviä pohtimistehtäviä, joita olisi mielenkiintoisia miettiä yhdessä nuorten kanssa.
2. Tyhjä
3. Kiva pieni lisä koulutukseen.
4. Ei ehkä nuokkari juttu, mutta muissa paikoissa voi toimia.
5. Hauska oli nähdä ja kokea tällainenkin työtapa
6. mielenkiintoista asiaa ja kuvia, kuvien taustoja, itseä hieman harmitti kun en itse-kriittisyydeltäni saanut luovuutta aukeamaan piirtämis- ja sanoitustehtävässä, mutta se oli oma ongelma.. :) oikein oivaltavat ja hauskatkin tehtävät; piirtää jatkoa kuvalle ja kirjoittaa kuvista - jakaa ryhmän kanssa
7. Erittäin avartava ja hyvä harjoite, ehdottomasti tärkeä käydä läpi jossain vaiheessa nuortenkin kanssa työskenneltäessä.
8. Hyvä väline mediakasvatukseen. Tällainen eettinen keskustelu onnistuu keneltä vain. Kriittisyyden opettaminen on tärkeää. Vaikka kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa, on kuvan taustalla kuitenkin pyrkimys vaikuttaa ihmiseen jollain lailla.

Työpaja 4 (digitarina): 9, 7, 8, 10, 9, 8.5 keskiarvo: 8,6

Perustelut:

1. Hyvä menetelmä, jota en ollut käyttänyt aiemmin.
2. Tyhjä
3. Tietoa tuli, mutta oisin henkilökohtaisesti halunnut perehtyä digitarinan tekemiseen.
4. Leiritoiminnassa tehty ja ollut oikein mukava ja toimiva juttu. Tullut hauskoja tarinoita.
5. tykkäsin, oli hauska syventyä tähän tehtävään.
6. mielenkiintoinen, hauska ja koskettava tapa tehdä - itselle tuntuu melko haastavalle toteutettavalle erilaisine vaadittavine ohjelmineen yhdistää kuvaa ja ääntä yms.
7. Tuttu asia, mutta hyviä esimerkkejä näytettiin. Pitäjänlaiseen työskentelyyn nuorten kanssa sopiva menetelmä, sopii pienryhmätoimintaan ja yksilökohtaisen nuorisotyön välineeksi.
8. Tähän olen käynyt koulutuksen jo aiemmin ja silti koen, että tätä on ensin itse harjoiteltava. Ei itse asian käsittelyä tai tarinaa, vaan teknistä osaamista. Kiinnostaisi pienryhmätyössä tai koulun kanssa yhteistyössä, mutta on ajallisesti aikaa vievää.

Työpajat 5, 6 ja 7 (Fotojuoksu, maitotölkit ja potrettipaja): 9, 8, 8, 8, 8.5, 9.5 keskiarvo: 8,5

Perustelut:

1. Helppoja ja omaan työhön sopivia harjoituksia kaikki.
2. Menetelminä mielenkiintoisia. Erityisesti "maitotölkit" – kuvamenetelmä oli sellainen, jota voisin kuvitella käyttäväni omassa työssäni.
3. Sain paljon hyviä uusia ideoita kyseisistä aiheista.
4. Potrettipaja menetelmää käytetty talolla nimellä nuokkakuvauks. Nuoret saaneet otattaa itsestään yksin tai ryhmässä kuvat vaikka facebookkin. Valokuvaus seinää pidetty myös Timanttiklubeilla (nuorisovaltuuston järjestämä tapahtuma). Fotojuoksu pienimuotoisesti leirillä ollut. Ei herätä kiinnostusta nuokkarin nuorissa (toistaiseksi). Maitotölkki voisi olla kiva myös.
5. kiva muuten mutta kameran hallinta ja säätö oli heikkoa
6. hyviä pajoja käyttää nuorten kanssa, melko helposti toteutettavissa - teemana kun voi olla melkein mikä vain
7. sopivat kaikki ehdottomasti erilaisten nuorten ryhmien kanssa työskentelyyn mm. leireillä ja työpajoissa. Teemoja voi vaihdella, riippuen mm. ryhmästä /nuorisota ja toimintaympäristöstä.
8. Kaikki erittäin hyviä ja voi suoraan ottaa omaan työhön lähes mille vain osalle. Simppeli ja kiva.

Työpajat 8, 9 ja 10 (kuinka haluaisin tulla nähdyksi, minun kaupunkini ja "haluaisin olla" –omakuva): 10, 8, 7, 8, 9, 9 keskiarvo 8,5

Perustelut:

1. Nämä sopivat hienosti Tyttöjen ja Poikien Tupien työhön. Erityisesti 8 ja 10 ovat hyviä tapoja tutkia omaa itseä ja sitä mitä haluaisin olla. Nämä aiheet ovat Tyttöjen Tuvalla tosi ajankohtaisia ja paljon puheissa. 9 taas hyvä tapa lähteä liikkeellä omaan elinympäristöön vaikuttamiseen.
2. Perustelut: Eniten vaikutuksen teki "minun kaupunkini". Oma elinympäristö ja sen tarjoamat toiminnot ovat tärkeitä lapselle ja nuorelle, ja "minun kaupunkini" -menetelmällä pystytään tuomaan lasten ja nuorten ääni esille → vaikuttaminen
3. Sain hyviä uusia ideoita.
4. Näissä nuoren pitää olla kiinnostunut valokuvaamisesta ja sen avulla kertomisesta. No "haluaisin olla" voisi toimia muillakin, kun pääsee maskeeraamaan itseään 😊
5. kuva kertoo enemmän kuin sanat
6. hyviä ideoita pienryhmän kanssa työskenneltäessä
7. Upeita menetelmiä kasvatuksellisen ohjauksen ja sosiaalisen vahvistamisen ryhmässä. Minun kaupunkini on tosi hyvä teema esim. näyttelyn tuottamiseksi.
8. Nämäkin toimivat työssäni. Minun kaupunkini ihan nuorisotalotyössä ja sitten oma-kuva enemmän pienryhmätoiminnassa.

Luennot

Valokuvaus nuorisotyön välineenä: 9, 8, 8, 8, 9, 9	ka: 8,5
Näyttelyn järjestäminen: 9, 8, 8, 8, 9, 10	ka: 8,7
Bloggaaminen nuorisotyössä: 9, 7, 7, 8, 9, 9	ka: 8,2
Perustelut:	

1. Luennot tukivat hyvin harjoituksia ja mielestäni luennoitava asia oli olennaista ja hyvin nuorisotyöntekijöille kohdennettu.
2. Yhteenveto yllämainituista: Luennot olivat kiinnostavia ja innostavia. Kouluttaja haastoi osallistujat pohtimaan itse erilaisia toteutustapoja, joka on kokonaisuuden kannalta tuloksellisempaa.
3. Valokuvaus voisi toimia nuorisotyön menetelmänä. Pitäisi saada enemmän käytännön kokemusta.
4. Tyhjä
5. aika oli liian vähän
6. hyvää asiaa, käyttökelpoisia ideoita myös pienellä budjetilla
7. Hyvä tietää mahdollisimman paljon erilaisia teemoja valokuvausmenetelmän hyödyntämisestä nuorisotyössä.
8. Tämä kiinnosti kovasti ja tästä sai hyviä ideoita. Jäi polte toteuttaa joku näyttely, kunhan tulee vastaan sopiva tilaisuus.

Kuinka kurssi vastasi odotuksiisi?: 9, 8, 7, 9, 10, 10 keskiarvo: 8,8

Perustelut:

1. Tyhjä
2. Kurssi vastasi odotuksiin hyvin, vaikka en ensimmäiseen koulutuspäivään pystynytkään osallistua.
3. Kurssi oli juuri sitä mitä odotinkin.
4. Muutama uusi asia/metelmä tuli minulle esiin. Ja pienoinen kipinä iski kokeilla osaa noista taas nuokkarilla.
5. olisin toivonut enemmän kameran käsittelyä ja kuvausta
6. Tyhjä
7. Kurssi toimi kaikin puolin hyvin ja opin paljon uutta ja sain uusia ideoita ja innostuin yhä enemmän valokuvauksesta nuorisotyön menetelmänä
8. Vastasi hyvin ja ehkä en edes näin paljoa osannut odottaa. Tiesin kyllä odottaa jo ennakkoesittelyn pohjalta laadukasta koulutusta. Käytännön läheisyys on aina hyvä asia, tässä kurssissa ei tarvitse keksiä miten tietotaidon soveltaa omaan työhön, vaan se on jo valmiiksi työstetty helposti käytettäväksi.

Kurssilla opittujen taitojen käytettävyys: 10, 8, 7, 8, 10 keskiarvo: 8,6

Perustelut:

1. Kurssilla opitut taidot ovat erittäin hyvin sovellettavissa omaan työhöni. Aion hyödyntää työpajoja jo tämän syksyn aikana Tyttöjen Tuvan Isosiskotoiminnassa, johon pariharjoitteet sopivat todella hyvin. Isosisko-pikkusiskoparien marraskuun päiväleirin teemaksi tulee nyt siis valokuvaus, ja pääsen siellä ihan suoraan käyttämään näitä harjoitteita.
2. Koen, että käytännön taitoja ei niinkään opittu, vaan koulutus oli enemmän teoria-painotteinen. Teoriat auttavat toki oman toiminnan suunnittelussa.
3. Valoitusajat ja aukon käyttäminen tuli uutena ja hyvänä tietona.
4. Ajasta riippuen toiminnoista oikeastaan tuli vain ”pintaraapaisu”, eli toinnan periaate tuli selväksi, mutta oisin kaivannut että olisi tehty loppuun asti. Kuvia ei keretty koskaan katsella ja sitä loppu silausta antaa... Aika ja kaluston puute toki suursyy tähän.
5. nuorisotoimella ei ole järjestelmäkameraa, minkä vuoksi on vaikeaa ottaa kuvausta käyttöön.
7. Joitakin menetelmiä olen jo kokeillutkin, mutta sain lisää vahvistusta menetelmän käyttämisen hyvistä puolista.
8. Taisin vastata yllä eli hyvä.

Kouluttajan suoriutuminen: 10, 8, 9, 10, 9, 10 **keskiarvo: 9,3**

Perustelut:

1. Olit innostava, kärsivällinen ja erilaiset mielipiteet ja toiveet huomioiva kouluttaja!
2. Kouluttaja suoriutui mielestäni hyvin. Välillä osallistujien joukossa oli selvästi havaittavissa keskittymisen puutetta ja ylimääräistä puheensorinaa ja tähän kannattaa tulevaisuudessa puuttua rämäkästi.
3. Tuli paljon uutta tietoa. Välillä tahti oli liian kova uusien asioiden oppimisen suhteen.
4. Hyvin sä vedit...
5. asiallinen ja selkeä kertominen asioista
6. olet innostava, osaava, kiva ote kuvaamiseen ja ohjaamiseen
7. rauhallinen, tietoa paljon alasta ja paljon erilaisia näkökulmia valokuvaan ja valokuvaukseen.
8. Hyvä. Aidosti läsnä ja aikataulussa. Hyvin tauotettu ja tunnelmaltaan kiireetön, joka mahdollistaa myös oppimisen.

Vapaamuotoinen palaute kurssista; kuinka sujui, mikä toimi, mikä ei, parannusehdotuksia...:

1. Tyhjä
2. Tyhjä
3. Tyhjä

4. Taisikin tulla tuolla aikaisemmin jo tuo pajan loppuun vieminen, mutta se kuuluista aika... Muuten mukava ja toiminnallinen koulutus olikin. ☺
5. Kameroita olisi voinut olla enempi, enemmän aikaa ja kameran käsittelyä.
6. Tyhjä
7. Kaikki sujui hyvin, en löydä mitään moitittavaa, innostava , rento tunnelma, uutta luova jälkimaku..... ++++++++10
8. Tyhjä

Liite 4: Koulutuksen ohjelma

VALOKUVAMENETELMIÄ NUORISOTYÖHÖN

Koulutus nuorisotyöntekijöille 14.-15.9.2015 klo 09:00-16:00

Karsikon nuorisotalo.

OHJELMA**MAANANTAI****09:00**

- Kouluttaja ja osallistujat esittäytyy
- Ohjelmaan tutustuminen

TAUKO**10:15**

- Luento: Valokuvaus nuorisotyön välineenä

11:00

- **TYÖPAJAT 1 JA 2**
  - Kameran hallintaa: valotus
  - Valomaalaus
  - Testataan pareittan/ryhmässä

TAUKO**13:30**

- TIETOISKU: Kuvaamisen säännöt: ketä ja missä saa kuvata?
- **TYÖPAJA 3**
  - Valokuvan valta ja voima, valokuva vaikuttamisen välineenä.
    - Tehtävä: Mitä jää ulkopuolelle?

TAUKO**15:00**

- **TYÖPAJA 4**
  - Digitalina

KOTITEHTÄVÄ! Käsikirjoita oma digitalina, aiheena MINÄ JA NUORISOTYÖ.

Digitarinan kesto 1-2 minuuttia. Käytä mielikuvitusta!

TIISTAI

09:00

- Kotitehtävien purku
- Luento: Bloggaaminen nuorisotyössä

TAUKO

10:15

- **TYÖPAJAT 5, 6 ja 7**
- Työpajaideoita: Fotojuoksu, maitotölkit, potrettipaja
- Pareittain testataan työpajaideoita 5 ja 7

TAUKO

13:30

- **TYÖPAJAT 8, 9, 10**
- Työpajaideoita: Kuinka haluaisin tulla nähdyksi? Minun kaupunkini, haluaisin olla – omakuva.
- Pareittain testataan työpajoja

15:00

- Luento: Näyttelyn järjestäminen nuorten kanssa
- Tehtävä

KIITOS kaikille osallistujille!

Mikäli tarvitset apua järjestäessäsi valokuvaus-aiheisia työpajoja autan mielelläni mahdollisuuksieni mukaan.

Henna Middeke

henna.middeke@gmail.com

puh: 041 5023455

Liite 5: Opas

<p>VALOKUVAMENETELMIÄ NUORISOTYÖHÖN</p> <p>KOULUTUSMATERIAALIT HENNA MIDDEKE</p>	<p>TYÖPAJAT</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Digitaalinen kuvakerronta 2. Valomaalaus 3. Bloggaaminen nuorisotyössä 4. Kameratekniikkaa 5. Valokuvan valta ja voima 6. Fotajuoksu 7. Maitotäkit 8. Potrettija 9. Kuinka haluaisin tulla nähdyksi 10. Minun kaupunkini 11. "Haluaisin olla" -omakuva <p>TEORIA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Valokuvaus nuorisotyössä 2. Näyttelyn järjestäminen nuorten kanssa 3. Ketä ja missä saa kuvata?
<p>1. DIGITAALINEN KUVAKERRONTA</p> <p>TAI DIGITAALINEN TARINANKERRONTA - DIGITARINA</p>	<p>MITÄ ON DIGITAALINEN KUVAKERRONTA?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Auttaa ja tukee nuoria kertomaan tärkeitä ja merkittäviä tarinoita suoraan sydäimestä. • Tarina kerotaan käyttämällä kuvia, multimediaa, grafiikkaa, ääntä ja/tai videota • tarinat ovat yleensä vain muutaman minuutin mittaisia • Persoonallinen, omalla äänellä kerrottu tarina • Tarvitset vain: kuvia, taustamusiikkia ja kerrottavan tarinan!
<p>DIGITAALINEN TARINANKERRONTA</p> <p>Digitaalisessa tarinankerronnassa luodaan henkilökohtaisia tarinoita yhdistelemällä visuaalista materiaalia, omaa puhetta ja muita ääniä. Lopputuloksena syntyy eheä digitaalinen esitys.</p>	<p>ESIMERKKEJÄ</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.youtube.com/watch?v=LWVW-jaJXWg • http://www.kickstarter.com/projects/1373438121/a-beautiful-body-book-project/widget/video.html

Digitaalisen tarinankerronnan pajan voi järjestää monin eri tavoin, mutta Center for Digital Storytellingin kehittämä "standard workshop" kestää 2–3 päivää.

Tärkeintä näiden päivien aikana on henkilökohtaisen, itselleen tärkeän tarinan löytäminen ja kertominen omalla äänellä.

Sen jälkeen osallistuja luo tai etsii visuaalista materiaalia tarinaansa ja editoi ääni- ja kuvamateriaalin lyhyeksi, 1–5 minuutin mittaiseksi videoksi. Edellä mainittujen materiaalien lisäksi voidaan mukaan editoida myös musiikkia tai ääniefektejä.

Valmista videota voidaan jakaa esimerkiksi Youtubessa, Vimeossa tai muulla vastaavalla kanavalla.

Menetelmä sopii kaikille; päiväkotilapsista nuoriin ja senioreihin, sekä meikkin mille tahansa ryhmälle.

Suurimmat onnistumiset ja tulokset ovatkin ryhmiltä ja alueilta, joissa ihmisten ääni ei syystä tai toisesta tule kuulluksi: kehitysvammaisista, vankiloista, vastaanottokeskuksista, sairaaloista sekä muista vastaavista paikoista.

Näissä paikoissa olevien ihmisten kohtalot ja tarinat ovat saaneet sekä näkyvyyttä että vaikuttavuutta menetelmän avulla.

Lähde: Mehtonen-Rinne, Kapanen: Mediaa vaikuttavasti

Ideana on, että nuori tekee itse mahdollisimman paljon; keksii aiheen, tekee suunnitelman, kerää materiaalin, kuvaa, editoi ja tietenkin katsoo tuotoksen.

Projektin tarkoituksena on saada nuori pohtimaan itseään ja tuntemuksiaan, kehittymään siinä sekä arvioimaan toimintaansa. Itse tekemällä näkee heti työnsä tuloksen.

Tehtyjä tarinoita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä viemällä niitä päättäjille.

Nuoret ovat päässeet vaikuttamaan esimerkiksi Tukholman kaupungin kehittämiseen ja heidän äänensä huomioidaan alueiden rakentamisessa. (Mediavaikuttamisen parhaat eurooppalaiset käytännöt -hankkeen Ruotsin matkaraportti 2011.)

PROSESSI

1. Idea: Mitä kertoa ja miksi?
2. Kirjoita tarinasi
3. Suunnittele minkälaista kuvamateriaalia haluat lisätä tarinaasi
4. Storyboard (yhdistä tarina, kuva ja ääni)
5. Äänet: nauhoita puhetta, etsi musiikkia.
6. Editoi Moviemakerilla (elokuvatyökalu)
7. Ole valmis katsomaan videosi yhdessä toisten kanssa

IDEOIDEN LÄPIKÄYNTI YHDESSÄ

- Ensimmäinen suullinen tarinasessio on yksi koko menetelmän ja työpajan tärkeimpiä vaiheita.
- Osallistujien suhde omaan tarinaan syvenee, kun tarinansa saa kertoa koko ryhmälle ääneen. Toisten tarinoiden kuunteleminen lisää ymmärrystä henkilökohtaisen tarinan tärkeydestä, sitouttaa tekemiseen ja antaa luovaa inspiraatiota.
- Samalla ryhmään syntyy yhteisöllisyyttä ja se tiivistyy, mikä taas on erityisen tärkeää pidemmässä työpajoissa sitoutumisen ylläpitämiseksi.
- Yhteisöllinen työskentelyprosessi ja ryhmäytyminen motivoivat tarinoiden valmiiksi saattamista, koska sen esittäminen muulle ryhmälle tulee erityisen tärkeäksi.

STORYBOARD

- Digitarinan teko aloitetaan oman tarinan kirjoittamisella
- Valitse tarinan aihe
- Nappaa katsojan mielenkiinto heti alussa
- Kirjoita ensimmäinen versio tarinastasi ja pyydä palautetta pariltasi
- Muista pitää tarinasi lyhyenä!

ESIMERKKI STORYBOARD

KUINKA ALOITTAAN KIRJOITUS?

- Mieti "yleisösi" kun suunnittelet tarinaasi.
  - Miksi sinulle on tärkeää kertoa juuri tämä tarina heille??
  - Mitä toivot että ihmiset ymmärtävät tarinastasi?

MIETITTÄVÄÄ:

- Kuinka ilmaista tunteita?
- Mitä tunteita haluat antaa yleisölle?
- Kirjoittaessasi tarinaasi: aloitus – keskikohta - lopetus
- Vältä kaksoisinformaatiota!

POHDITTAVAA

- Hyvä tarina:
  - On vaikuttava; pituus, tunteet
  - On tunnepitoinen; herättää tunteita
  - On reflektioiva; antaa aihetta ajatteluun

VINKKI 1

- Luo kansio työpöydällesi/muistitikullesi:
  - Nimeä se "Digitatarina".
  - Tämän kansion sisään luo kansiot:
    - Storyboard,
    - Tarina tekovaiheessa
    - Valmis tarina
    - Kuvat
    - Äänet

TIPS 2

- HUOM: Älä tuhoa mitään materiaaleja näistä kansioista missään vaiheessa – muutoin Moviemaker ei löydä materiaaleja enää.
- Älä muuta tiedotojen nimiä, muutoin Moviemaker ei löydä niitä enää.
- Jos olet poistanut kuvia kansioista, Moviemaker näyttää kuvan kohdalla punaista rastia.

KAIKILLA ON TARINA KERROTTAVANAAN!

Esimerkkejä!

VALOMAALAUUS

Käytä valoa kuin isoa pensseliä.

Valomaalaus sopi monenlaisiin kuvauksiin, niin staattisiin asetelmiin kuin henkilökuvaukseenkin

1. Välineet

Jalusta on välttämätön, koska valomaalauksessa käytetään pitkiä, jopa 20-30 sekunnin suljinaikoja. Lisäksi tarvitaan joku liikuteltava valonlähde. Se voi olla taskulamppu, tähtisadetikkuja, kameran salamavaloa voi käyttää tai jopa auton valoja.

Kaukolaukaisin on valomaalauksessa kätevä. Sen avulla voi pitää suljinta auki niin kauan kuin on tarpeen.

Järjestelmäkamera antaa paljon mahdollisuuksia kuvata luovasti, mutta valomaalausta voi tehdä kompaktillakin. Niissä pisin mahdollinen suljinaika on usein 15 sekuntia, mutta siinäkin ajassa ehtii.

2. Valo

Valaisin voi olla melkein millainen tahansa. Taskulampuista kätevin on sellainen, jonka saa sammumaan yhdellä painalluksella. Nykyisin led-taskulampuissa tahtoo olla monta erilaista valoa, vilkkuva, himmeä ja tavallinen. Valomaalauksessa on hieman hankalaa, jos joudut painelemaan katkaisinta monta kertaa. Kokeile mikä on paras. Valoa voi muokata erilaisilla värillisillä, valon läpäisevillä papereilla käärimällä niitä vaikka tötteröksi lampun valokiilan ympärille.

Kameran asetukset

- Suljinaika: Niin pitkä kuin on tarpeen kuvan piirtämiseksi.
- ISO: ISO 100 mahdollistaa pitkän suljinajan ilman kohinaa. Myös tausta jää tummaksi.
- AUKKO: Sellainen aukko, jolla kohde tulee kokonaan teräväksi. Kokeilla aloittaa vaikka f8. Aukon avulla saat myös kuvaa pimeämmäksi jos pitkä valotusaika tekee kuvasta liian valoisan.
- Salamavalo: Jos haluat kuvaan myös pysähtyneen kohteen, väliäytä salamaa. Salaman avulla voi maalata myös vaikkapa puita tai rakennuksia.

YKSINKERTAISTA

Normaalisti kuvaamisessa on eduksi, jos kamera tarkentaa automaattisesti ja siinä on kuvanvakain sekä pitkien valotusten kohinanvaimennus. Valomaalaustekniikassa nämä ominaisuudet ovat sitä vastoin turhia, jopa haitallisia.

1. Tarkenna kuva käsin. Jos automaattitarkennus on päällä, kamera saattaa kieltäytyä laukeamasta piikkopimeässä, koska se ei osaa tarkentaa. Kytke lisäksi automaattisalama pois käytöstä.
2. Kiinnitä kamera tukevasti jalustaan, sillä valomaalauksessa käytetään pitkiä valotusaikoja. Kytke kuvanvakain pois päältä.

BLOGGAAMINEN

NUORISOTYÖSSÄ

MISTÄ ON KYSE?

Bloggaamisella ja blogeilla viitataan hyvin laajaan kulttuuriin, joka liittyy yhtäältä tietynlaiseen teknologiseen tapaan julkaista ja jakaa sisältöä, kommunikoida ja oppia asioita sekä toisaalta laajaan kirjoon erilaisia sisältöjä.

Bloggaaminen on ensisijaisesti sosiaalista toimintaa, jossa eri median avulla tuotetun sisällön jakaminen toimii itseilmaisun välineenä.

ERILAISIA BLOGIALUSTOJA

Perinteisiä, laajemmin tunnettuja ja pääasiallisesti tekstiin pohjautuvia blogeja ovat muun muassa Blogger.com, Wordpress.com, Tumblr.com sekä Medium.com.

Teksti on vain yksi tapa ilmaista itseään. Erittäin isoksi ilmiöksi viime vuosina ovat nousseet niin sanotut vlogit. Vlog-sana viittaa sanoihin "video log" tai "video blog"

Blogin yksi keskeinen piirre on sen perustamisen helppous.

Blogin keskiössä on blogin pitäjän tai pitäjien tuottama sisältö, joka näytetään verkkosivustolla siten, että uusin sisältö on ensimmäisenä.

Blogitekstin oheen voi liittää tai upottaa (embed) kuvia, videoita, hyperlinkkejä tai ääntä sekä asemoida niitä tekstiin sopivaksi. Upottamisella saa tuotua blogiin erilaisia sisältöjä muista mediapalveluista, kuten YouTubesta, Flickristä, Instagramista, Facebookista ja Twitteristä.

Blogitoiminta mahdollistaa nuorten ja nuorisotyöntekijöiden osallistumisen hyvin eri tasoilla. Parhaimmillaan blogin ylläpito on tiivistä ryhmättyötä, joka vaatii aktiivisuutta, vastuunottoa sekä ryhmätöytäitoja.

Nuoret erilaisine osaamisineen ja kiinnostuksineen voivat osallistua blogin ylläpitoon tuottamalla omanlaistaan sisältöä.

Erilaisia rooleja voivat olla muun muassa kirjoittaja, kuvaaja, ylläpitäjä, keskustelija ja moderaattori. Vanhemmille se taas antaa mahdollisuuksia tutustua sellaiseen nuorten maailmaan, jota he eivät ehkä muutoin pääse näkemään.

Nuorisotyön näkökulmasta blogitoiminta avaa uusia ovia esimerkiksi nuorten osallistamiseen, ryhmätyöskentelyyn ja yhteisöllisyyden lisäämiseen sekä toiminnan näkyvyyden parantamiseen ja siitä tiedottamiseen.

Se lisää nuorisotyön ja -toiminnan avoimuutta sekä se voi toimia myös eräänlaisena kaikille avoimena päiväkirjana.

Lisäksi blogitoiminta voi helposti asettua muun nuorisotyössä tapahtuvan toiminnan jatkeeksi. Eri aktiviteeteista ja muista päivän tapahtumista bloggaaminen voi motivoida nuoria kokeilemaan uusia asioita rohkeammin sekä kommunikoidaan keskenään runsaammin.

Blogien ansiosta nuorten erilaiset kokemukset tallioituvat muistiin ja niihin voi palata aina halutessaan uudelleen lukemalla ja katselemalla vanhoja postauksia.

Kun blogitoiminta on osana esimerkiksi erilaisten leirien toimintaa, voi niiden myötä myös nuorten läheiset päästä näkemään leirien elämää ja he voivat osallistua siihen kirjoittamalla kommentteja blogiteksteihin.

Blogin kautta nuoret voivat päästä kertomaan itselle tärkeistä asioista ja sitten se voi toimia myös nuorten vaikuttamisen välineenä.

ESIMERKKI 1

www.turuntyttojentalo.blogspot.fi

TURUN TYTTÖJEN TALON BLOGI

Turun Tyttöjen Talolla® on toiminut kolme vuotta opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Blogi-hanke. Viikoittain joukko 12–28-vuotiaita tyttöjä ja nuoria naisia kokoontuu tekemään yhteistä Turun Tyttöjen Talon blogia.

Ryhmissä tavoitteena on tyttöjen ja nuorten naisten oman äänen esille tuominen. Nuoret itse ideoivat ja toteuttavat blogin sisällön.

Blogista on tullut paikka, jossa jaetaan kuulumisia sekä muita arjen onnistumisia ja haasteita. Toimintaan vahvasti kuuluu myös vierailut ja henkilöhaastattelut ryhmäläisten esittämien toiveiden pohjalta.

ESIMERKKI 2

<http://espooneleiriblogit.blogspot.fi>

ESPOON LEIRIBLOGI

Espoon kaupungin Nuorisopalvelut hyödyntävät blogieja nuorisotyön välineenä leiritoiminnassaan.

Tarkoituksena on kehittää leiriläisten median tuottamisen ja lukemisen taitoja, tarjota heille osallisuuden kokemuksia leirin aikana tehtyjen blogimerkintöjen avulla sekä toimia reaaliaikaisena tiedotusvälineenä leiriltä kotiväelle sekä muille asiasta kiinnostuneille.

Blogimerkintöjä tehdään yhdessä leiriläisten ja ohjaajien kanssa. Mukaan voidaan tekstin ohella liittää muun muassa kuvia ja videoita leirin tapahtumista.

esimerkkejä muista blogieja hyödyntävistä toiminnoista

Adapteri-blogi: <http://adapteritornio.blogspot.fi>

Kauklahden nuorisotalon -blogitoiminta:
<http://nuokunpulinat.wordpress.com>

Nuorten Ääni -toimituksen blogi: <http://nuortenaani.blogspot.fi>

Tjejjouren-blogi: <http://www.tjejjouren.se/aktuellt/bloggen>

Lähde: Verke, Nuorisotyö bloggaa -opas

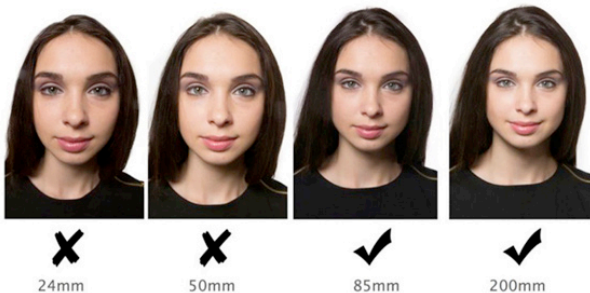
Esimerkki kymmenestä ryhmäkerrasta koostuvan toimintakauden rungosta löytyy nuorisotyö bloggaa –oppaasta

<http://www.verke.org/images/pdf/blogiipas.pdf>

KAMERATEKNIIKKAA

JA KUVAUSVINKKEJÄ

Objektiivi – linssi - polttoväli

VINKKEJÄ

- Leiki kamerallasi! Kokeile erilaisia toimintoja ja asetuksia rohkeasti
  - Auto focus – Manual focus (tarkennus)
  - Erilaiset valmisasetukset
  - White balance (valkobilanssi)
- Kuvaa aina paljon, enemmän kuin tarvitset
- Leiki salaman kanssa, myös päivän valossa
- Testaa myös asetusten "väärinkäyttöä", kuten väärä valkobilanssi
- Ylipäättään testaile paljon, vain siten voit oppia!
- Hommaa jalusta tai tue kamerasi muulla tavoin hämärässä.

Erilaisia valmisasetuksia

Mitä mikäkin merkintä tarkoittaa?

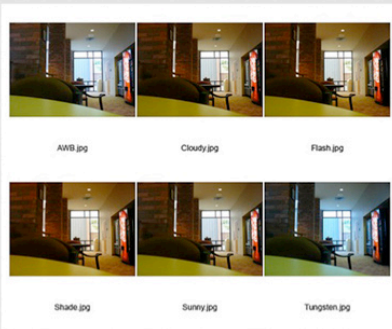

AUTOMAATTINEN/
MANUAALINEN TARKENNUS

VALKOBALANSSI

Miten valkobilanssi vaikuttaa?

KAMERA-ASETUKSET

VALOTUS JA KAIKKI MITÄ SIIHEN LIITTYY

AUKKO JA SULJINAIKA

KUVATESSA ON HYVÄ PITÄÄ MIELESSÄ VALOTUKSEN
PERUSASIAT..

• Valotukseen vaikuttaa kaksi perusasiaa:

- 1. Suljinaika
- 2. Aukko

SULJINAIKA

• Suljinaika tarkoittaa aikaa, jonka kameran suljin on auki valotuksen aikana

AUKKO

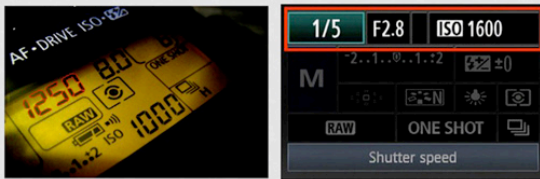
• Aukko kertoo objektiiveissa himmentimen säätämisen reiän koon, mistä valo kulkee filmille.

- Yhdessä ne hallitsevat filmille pääsevän valon määrää.

SULJINAIKA (SULJINNOPEUS)

- Suljinaika merkitään sekunneissa: 1, 1/2, 1/4, 1/8, 1/15, 1/30, 1/60, 1/125, 1/500 ja 1/1000 sek.
- Suljinaika kontrolloi liikettä.
- Liikkuva kohde on epätarkka kun suljinaika on hidas, kun taas pysähtynyt ja tarkka kun suljinaika on nopea

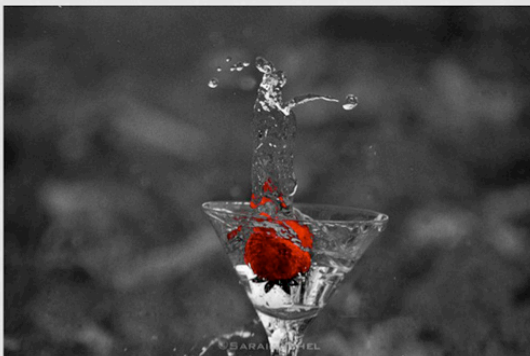
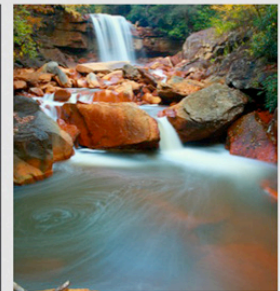
SULJINAIKA

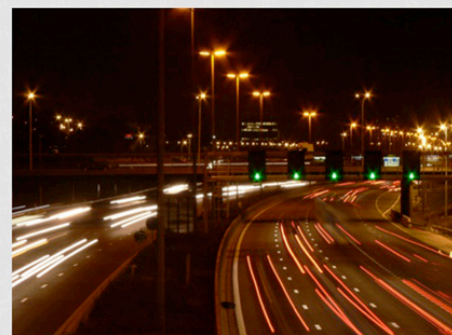
NOPEA

SULJINAIKA

HIDAS

Nopea vai hidas?

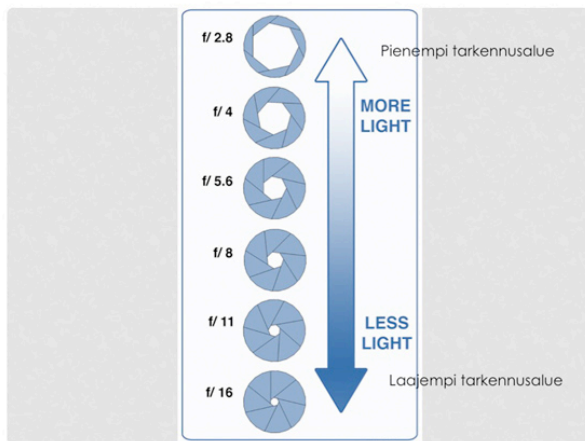

Nopea vai hidas suljinaika?

AUKKO

- Yleisimmät aukot ovat: f/1.4, f/2, f/2.8, f/4, f/5.6, f/8, f/11, f/16 and f/22.
- Jokainen numero kertoo aukon suuruudesta.
- Mitä isompi numero - sitä pienempi aukko.
- Esim. f/1.4 on hyvin iso ja f/16 hyvin pieni aukko
- Aukko säätelee syväterävyyttä, mikä alue kuvassa (lähellä kauas) on terävä.
- Mitä pienempi aukko, sitä suurempi terävyyalue.
- Mitä suurempi aukko, sitä pienempi terävyyalue.

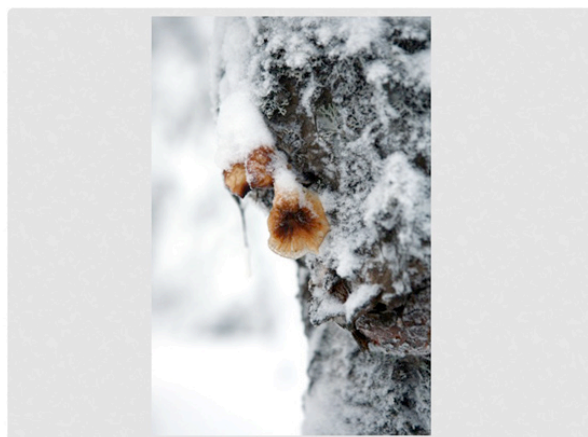
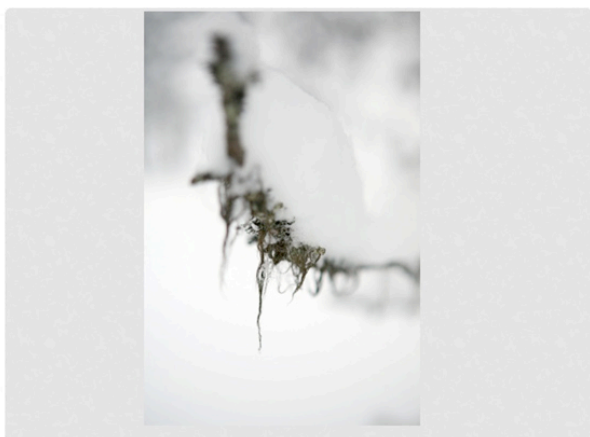

AUKKO

ISO JA PIENI AUKKO

• saadaksesi saman määrän valoa filmille voit käyttää:

- Pientä aukkoa ja hidasta suljinaikaa tai:
- Isoa aukkoa ja nopeata suljinaikaa

FULL AUTO MODE AUTOMAATTIVALOTUS

- Täysautomaattinen esivalinta. Kamera määrittelee valotusajan, aukon sekä ISO arvon. Täysautomaatiikalla kuvaaminen vaatii enemmän hyvää onnea kuin taitoa.

LANDSCAPE MODE

- Maisemakuvaus. Pientää aukkoa ja laskee valotusaikaa jotta kuvan syväterävyys paranee. Väriämpötila säätty niin, että sininen ja vihreä korostuu.

PORTRAIT MODE

- Potrettikuvaus: Suurentaa aukkoa ja pienentää kuvaterävyyttä jotta kohde tulee kuvassa paremmin esille (tausta epäterävöityy). Väriämpötila muuttu siten että ihon sävyt ovat oikein valoittuneet.

MACRO MODE

- Macrokuvaus: Kun halutaan kuvata lähellä olevaa kohdetta. Tekee lähemmäksi tarkentamisen mahdolliseksi

SPORT MODE

- Urheilukuvaus: Nopeuttaa suljinaikaa ja isontaa aukkoa jotta nopeasti liikkuvan kohteen kuvaaminen onnistuisi.

NIGHT TIME MODE

- Yökuvaukset: Käytetään kun on vähän valoa. Isontaa aukkoa ja lyhentää valotusaikaa. Vaarana on, että kamera heilahtaa kuvatessa pitkällä valotusajalla, tuolloin kannattaa käyttää jalustaa tai muuta tukea.

- Jos haluat kehittää taitojasi valokuvaajana, on aina hyvä käyttää pelkästään manuaaliasetuksia, jolloin opit hallitsemaan itse kameraasi!

TARKISTUSLISTA AINA ENNEN KUVAAMAAN LÄHTÖÄ:

- Valitse kamera-asetuksista paras laatu
- Täysi akku (myös puhelimesasi)
- Tyhjä muistikortti
- Varautu sateeseen. Ota mukaan jätösäkki tms. Vesitiivis kassi
- Vesipullo
- Kartta jos menet kauemmaksi tai vieraaseen paikkaan
- Numerot tallennettu puhelimeen
- Kerro aina toisille minne olet menossa jo koska palaat takaisin

HARJOITUS KUVAKÄVELY

- Työskennellään pareittain.

• Tehtävä:

Keskustelkaa kuva-aiheista ja kuvatkaa yhdessä. Kuvattavana on neljä aihetta:

- Asia, josta pidän
- Asia, josta en pidä
- Asia, joka kuvastaa minua
- Kuvatkaa toisistanne potretti.
- Valitkaa parhaiten onnistuneet kuvat (yksi/aihe) ja olkaa valmiit näyttämään kuvat muulle ryhmälle

VALOKUVAN VALTA JA VOIMA

KUVAT VAIKUTTAMISEN VÄLINEENÄ
KUVAT KESKUSTELUN VÄLINEENÄ

Photograph by Stuart Franklin Magnum

Photograph by Dorothea Lange Library of Congress

Kolme eri tapaa rajata kuva ja kolme eri tarinaa.

Kuvassa näikäisiä linnun poikasia odottaa ruokaa?

Taivaalla lentää petolintu.

Miten edellinen kuva vaikutti siihen, kuinka näemme tämän kuvan?

- Haluaisitko kertoa mielipiteesi valokuvan avulla? Mitä kertoisit? Missä esittäisit? Mitä voisit saavuttaa sillä?

TEHTÄVÄ

- Leikkaa lehdestä 1 uutiskuva
- Liimaa kuva A4 –kokoisen paperin keskelle
- Piirrä kuvan ympärille kuvasta ulos rajattu tilanne: Mitä kuvasta on jätetty pois? Kuinka kuva/viesti muuttuu?
- Lisää kuvaan dramatiikkaa!

VALITKAA KULLEKIN KUVALLE YKSI KYSYMYS.
VASTATAKAA PARISI KANSSA KYSYMYKSEEN JA VERTAILKAA
VASTAUKSIANNE.

- Mitä kuvassa tapahtuu?
- Mitä on tapahtua tuntia ennen kuvanottoa?
- Mitä hän ajattelee?
- Mikä on heidän suhteensa?
- Mitä eläin miettii?

VALOKUVAUSTYÖPAJOJA

6, 7, 8

NUORISOTYÖHÖN

6. Fotojuoksu,

Kesto 2 h tai pidempään
tarvittavat välineet: Eriaisia kameroita. Myös kännykamerat käy. Ainakin yksi tietokone.

Määritellään aika (vaikka 2h), annetaan/määritellään aiheet. Ei kilpailla toisia vastaan vaan osallistujat (yksi tai ryhmässä) kuvaavat aihealueet omista lähtökohdistaan. Lopussa kuvat katsotaan yhdessä sekä julkaistaan blogissa/ tehdään kuvakirja.

Aiheita voi olla mm.

- Rakkaus
- Viha
- Pelko
- Rauha
- Minä.....jne

7. Maitotölkit

Kesto: 2.45 h (tarvittaessa lyhyempi)

Tarvittavat välineet: tyhjiä puhtaita maitotölkkejä, paljon erilaisia aikakausi- ja sanomalehtiä, liimaa ja saksia.

Tässä työpajassa kukin osallistuja saa kaksi maitotölkkiä sekä kasan erilaisia aikakausi- ja sanomalehtiä. Oppilaat etsivät lehdistä kuvia, joista pitävät ja joista eivät pidä. Tölkit vuorataan kuvilla niin, että toiseen tölkkiin liimataan kuvat, joista ei pidä, ja toiseen kuvat josta pitää. Tölkit päällystetään niin, ettei tölkestä jää mitään näkyviin.

Nuorten kanssa toteuttaessa tölkeistä voi järjestää näyttely koulun/ nuorisotalon tms. tiloihin. Työpajan päätteeksi kukin osallistuja vuorollaan kertoo omista tölkeistään.

8. Potrettipaja

Kesto 2h tai pidempään

Tarvittavat välineet: Kamera, jalusta ja maskeerausvälineet. Tietokone.

Tässä työpajassa keksitään potrettien teema sekä tuotetaan jokaisesta osallistujasta henkilökuva. Kuvauspiste asetetaan pysyväksi valittuun paikkaan, jossa kaikista otetaan passikuva-tyylinen potretti.

Esimerkkejä erilaisista teemoista:

- Wanted-kuva. Jokainen osallistuja maskeeraavat itsensä rikolliseksi. Maskeeraukseen voi valita esim. kasvomaaleja tai sitten 100% luonnon materiaaleja. Lopuksi kuvat tulostetaan WANTED- pohjalle. Kuvat voidaan ripustaa vaikka luokan seinälle tai muuhun ryhmän valitsemaan paikkaan.
- Muita ideoita: Alter ego, Klovni, minä vanhana... jne.

VALOKUVAUSTYÖPAJOJA

9, 10, 11

NUORISOTYÖHÖN

Henna Middeke

9. Kuinka haluaisin tulla nähdyksi?

Kesto 3h tai pidempään.

Tarvittavat välineet: kamerat (mikä tahansa kamera käy, kuten kännykkä)

Tämän työpajan aiheena on "kuinka haluan tulla nähdyksi". Työ toteutetaan parityönä, jossa parit auttavat toisiansa luomaan potretin itsestään. Osallistujat pääsevät pohtimaan mitä puolia itsessään haluaisi korostaa ja mitä häivyttää. Kukin saa toteuttaa potretin haluamallaan tavalla.

Työpajassa hyödynnetään Voimauttavan valokuvan menetelmää. Työpajan päätteeksi osallistujat esittelevät omat potrettiinsa ryhmälle.

9. Kuinka haluaisin tulla nähdyksi?

Kuvan roolit

KUVAN PÄÄHENKILÖ

Mitä omalle sisäiselle maailmalle kuuluu? Mikä on minulle arvokasta ja ajankohtaista nykyisessä elämäntilanteessani?

Mitä puolia ja tunteita haluan itsessäni vahvistaa ja tehdä näkyväksi? Voinko olla läsnä omana itsenäni kuvaustilanteessa kameran ja toisen ihmisen edessä?

Uskallanko pyytää itselleni asioita kuvaajalta?

Voinko hyväksyä, että itsen hyvänä näkeminen ei ole liian narsistista?

KUVAAJA

Mikä on tässä ihmisessä ainutlaatuisia ja kaunista? Miten voin auttaa häntä näkemään itsensä, hänen itse toivomallaan tavalla, hyvänä ja arvokkaana?

Voinko keskittyä palvelemaan ja kuuntelemaan häntä kuvaustilanteessa ja luopua omasta kuvaajan vallastani?

Hän tarvitsee minua pelikseen. Minun on läsnäolollani, sanoillani ja kasvoillani välitettävä hänelle se hyvä, jonka hänessä näen.

miina savolainen - www.voimauttavavalokuva.net

10. "MINUN KAUPUNKINI"

Kesto 3h tai enemmän

Tarvittavat välineet: kamera

Työstetään näyttely aiheesta minun kaupunkini, jossa nuoret pääset tutustumaan omaan kotikaupunkiinsa kameran etsimen läpi.

Tarkoituksena on saada kuvattua kaupunki sellaisena, kuin sen itse kokee; sen vahvuudet ja heikkoudet. Kuvat tulostetaan ja ne ripustetaan näyttelyksi esim. nuorisotalon tiloihin. Jos aikaa on tarpeeksi, voi tähän työpajaan sisällyttää myös omien valokuvakehysten valmistamisen. Nuorten kanssa voi pohtia, minkälaisin kehukset kuhunkin kuvaan voisi sopia. Kehysten teossa käytetään mielikuvitusta ja rikotaan rajoja. Myös ripustuksen kanssa voi hullailla. Sopisivatko kuvat vaikka vessaan? Miten näyttelykuvien viesti muuttuu, kun niitä viedään eri paikkoihin, erilaisin kehysin?

11. "HALUAISIN OLLA – omakuva"

Kesto 3h tai enemmän

Tarvittavat välineet: kamera

Työpajan tavoitteena on pohtia omia unelmiaan, roolejaan, arvo- ja tunteitaan omakuvan ja pienen kirjoitustehtävän kautta.

Kuka, mikä tai millainen haluaisin olla?

(Esimerkiksi haaveammatti, harrastus tai tämänhetkinen tunne)

Pohditaan myös:

Kuinka rakennan kuvan itsestäni?

Kuinka kannan kehoni? Ryhti, olemus.

Kuinka ilmaisen itseäni? Ilme, mieliala, eläytyminen. Olenko kameraan

päin? Selin kameraan? Sivuttain? Mitä teen?

Keskustellaan ryhmäläisten unelmista, heidän jokapäiväisistä rooleistaan ja siitä, mikä voisi olla hulluinta mitä he haluaisivat tehdä tai minkälaisena esiintyä. Tehtävänannon voi antaa jo aikaisemmin (ennen tapaamista), jolloin ryhmäläisillä on tullessaan jo mielessään joitakin rooleja tai kuvusideoita. He voivat myös tuoda kotiaan haluamaansa rekvisiittaa.

1. VALOKUVAUS NUORISOTYÖSSÄ

- Henna Middeke

MEDIA-KASVATUS

- Lähes jokainen suomalainen nuori elää median vaikutuksen piirissä ja mediakulttuuri on koko ajan vahvemmin läsnä nuorten arjessa.
- Nuorten mediaan liittyvät harrastukset ja itsenäinen mediatuottaminen ovat lisääntyneet voimakkaasti viime vuosien aikana.
- Yhteiskunnan medioitumisen myötä käsite nuorten kasvu- ja elinoloista on joutunut laajentumaan, käsittäen myös mediakulttuuriympäristön. (Verke)
- Vaikka eri mediat ovat jatkuvasti läsnä nuorten arjessa, ovat nuorten mediataidot silti myös kasvatuksen ja oppimisen tulosta, ja niiden tukemiseen sekä ohjaamiseen tarvitaan aikuisia.
- Media on nuorille tärkeässä roolissa identiteetin rakentuksessa ja tästäkin syystä mediakasvatukseen kuuluu olla osa nuorisotyötä.

- Anna Kauppinen kartoituksessa selviää, että myös nuorisotyöntekijät pitävät mediakasvatusta tärkeänä osa-alueena nuorisotyössä (Kauppinen 12, 2013).
- Kuitenkin nuorisotyöntekijät kokevat taitonsa mediakasvatuksen saralla puutteellisiksi.
- Verken keväällä 2013 toteuttamasta kyselystä kuntien nuorisotyöntekijöille selviää, että 76% nuorisotyöntekijöistä kokee omat tietotaidot mediasisältöjen tuottamisessa joko heikoksi tai tyydyttäväksi.
- Myös laitteistojen hallintataidot arvioi heikoksi tai huonoksi 58% vastaajista. 47% vastaajista koki haluavansa kehittää omaa mediakasvatusosaamistaan sekä 48% teknistä osaamistaan. (Hyry 16-17, 2013)

- Nuoret viettävät yhä enenevässä määrin aikaa erilaisten medioiden parissa.
- Mediataidot sekä suhde mediaan kehittyvät koko elämän ajan ja siitä syystä on tärkeää, että nuorten kanssa toimijat, sekä vanhemmat että ammattikasvattajat saavat asianmukaista tietoutta nuorten mediamaailmasta ja oppivat toimimaan siinä nuorten kanssa.
- Nuorisotyöntekijät tarvitsevat mediataitoja pysyäkseen kärryllä ja voidakseen tukea nuorta mediamaailmassa ja tunnistaakseen siihen liittyvät riskit

• MIKSI VALOKUVAUS?

- Vanha, kaikille tuttu, kaikille mahdollinen
- Suurin osa nuorista kiinnostuneita ja kuvaa muutenkin

- Valokuvat ovat usein tärkeässä asemassa ja niitä ladataan ahkerasti nettiin erilaisille foorumeille.
- Monet nuoret tuntuvat olevan kiinnostuneita myös oppimaan valokuvaamista ja kameratekniikkaa saadakseen aikaan parempia kuvia.
- Tämä voi kehittää luontevan suhteen opettavan aikuisen ja oppia haluavan lapsen välillä.

Erityisesti lastensuojelun maailmassa on lapsia, joille on vaikeaa ottaa vastaan aikuisten antamia ohjeita. Syynä tähän voi esimerkiksi olla se, että he ovat tottuneet nuoresta iästään huolimatta määräämään asioita kotona.

Valokuvauksen ja kameran avuin voidaan tällöin oppia ottamaan vastaan aikuisten ohjeita ja hyväksymään niitä.

Kun lapsi saa aikaan onnistuneempia kuvia aikuisen oppien myötä, he saavat palautteen ohjaamisesta ja ohjeiden kuuntelemisen tärkeydestä välittömästi ja mielekkäällä tavalla. (Harju 2009, 230-231)

Valokuvauksen mahdollistamassa vuorovaikutuksessa on myös muita tärkeitä puolia, kuten lapsen mahdollisuus opastaa aikuista sekä tasa-arvoinen yhdessä asioiden ihmettely.

Nämä ovat merkittäviä osa-alueita lapsen kokemusmaailmassa eikä siksi pääasialliseksi kriteeriksi valokuvien ja kameran käytölle pitäisi nostaa aikuisen taitoa käyttää kameraa ja ottaa valokuvia.

Jos lapsi osaa kameran käytöstä aikuista enemmän, voi ohjaussuhde kääntyä niin, että lapsi ohjaa aikuista.

Tämä voi olla lapsen itsetuntoa kohottavaa ja lisätä lapsen luottamusta omaiin taitoihinsa. (Harju 2009, 230-231)

Lastenkodeissa osa lapsista tulee kodeista, missä valokuvia on otettu vähän tai ei lainkaan.

Valokuvaamisen avulla ohjaajalla on mahdollisuus antaa lapselle kokemuksia, jotka korvaavat menneisyyden puutteita.

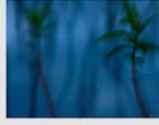

Aikuinen voi antaa lapselle tunteen, että hänkin on valokuvaamisen ja muistamisen arvoinen.

Kuvaaminen voi olla myös mahdollistamassa lasten keskinäisiä vuorovaikutuksia sekä sen avulla lapset voivat löytää erilaisia vuorovaikutuksen tapoja.

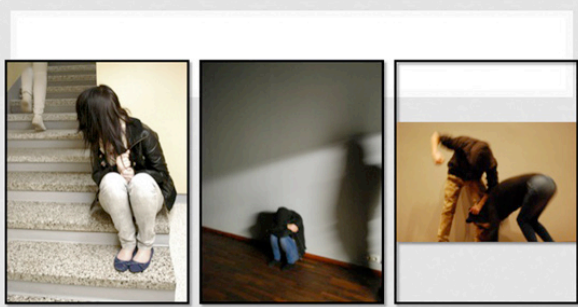
Kamera voi toimia "suojakilpenä" aremmille lapsille, kameran takaa voi olla turvallisempaa tarkkailla maailmaa, kun taas huomiosta pitävillä lapsille valokuvaaminen ja valokuvattavana oleminen tarjoavat mahdollisuuden olla huomion keskipisteessä.

Lasten keskinäisessä valokuvaamisessa tarjoutuu myös vanhemmille mahdollisuus nähdä sellaista lasten maailmaa, josta ei aikuinen määritle.

Joskus näistä kuvista aikuinen voi nähdä asioita, joita lapsi ei muuten hänelle kertoisi. (Harju 2009, 232-234)

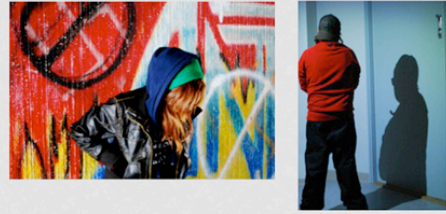

- Valokuvat voivat myös tarjota mahdollisuuden itsestä kertomiseen ja itselle tärkeistä asioista puhumiseen.
- Valokuvista puhuminen on helpompaa kuin suoraan itsestä puhuminen ja siksikin puhuminen omista valokuvista ja niissä olevista henkilöistä sekä tapahtumista voi olla mielekkäämpää.
- Valokuvista keskustelu on yleensä ihmisille tuttua ja he harrastavat sitä todennäköisesti myös perheidensä ja ystäviensä kanssa.
- Valokuvan avulla voi olla siis helpompi lähestyä toista ihmistä ja se voi olla avuksi sosiaalisten suhteiden luomisessa. Valokuvien avulla voi tutustua toisiin ihmisiin.

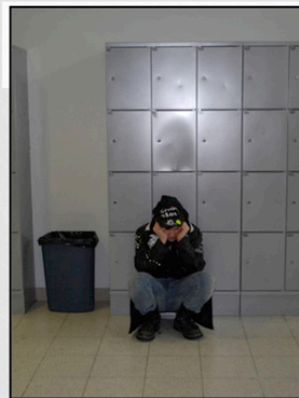
Vaikeiden asioiden käsittely valokuvauksen avulla.

Valokuvien käytöstä hyötyvät erityisesti ihmiset ja ryhmät joille sanallinen itseilmaisu on vaikeaa. (Halkola, Mannermaa, Koffert & Koulu 2009, 9-10.)

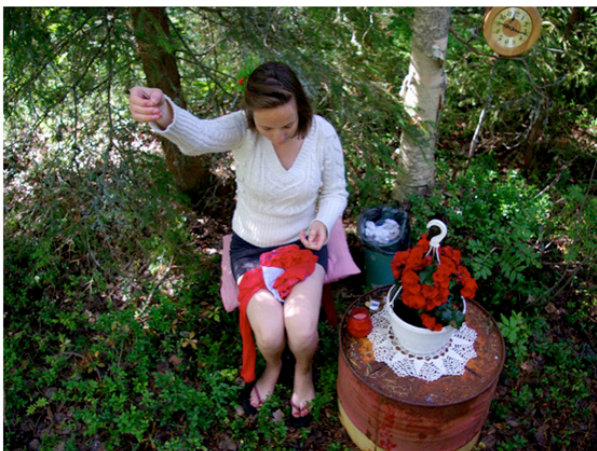

•Mannermaa: kun ihminen kertoo valokuvasta, hän kertoo aina myös itsestään avaten itseään toiselle ihmiselle. "Se, mitä ihminen luulee näkevänsä, kertoo enimmäkseen ihmisen itsensä sisäisistä kuvista"

- Ilmaisutaito on taito siinä missä muutkin taidot. Itseilmaisun harjoittelu on äärimmäisen tärkeä taito, ja sitä voi oppia ja kehittää jo melko lyhyessäkin ajassa.
- Hyvät itseilmaisutaidot parantaa mahdollisuuksia vuorovaikutustilanteiden onnistumiseen
- Kokemus siitä että tulee kuulluksi, on hyvin eheyttävä. Voidakseen kokea tulleensa kuulluksi, on tietysti ensin kyettävä ilmaisemaan itseään

Älä anna sen jatkua.

2. KUVIEN ESITTÄMINEN

NÄYTTELY

Henna Mädeke

VALOKUVANÄYTTELY-PROSESSI

Näyttelyn idean ja nimen keksiminen

- Herättää mielenkiinnon. Kuvastaa näyttelyn sisältöä

Näyttelytilan etsiminen ja varaaminen

- Pöytätilan näyttelykuvia ajatellen sopiva julkaisu- ja näyttelyympäristö. Paikan suhteen voi olla hyvinkin luova, on paljon paikkoja jotka soveltuvat näyttelytilaksi.

Resurssien selvittäminen

- Budjetti, laitteisto, aika jne

Kuvaaminen

- Kukaan osallistuja tuottaa omat näyttelykuvat tai sitten työskennellään pareittain/ryhmässä

Näyttelykuvien valinta

- Sovitaan kuinka monta kuvaa kullakin ryhmäläiseltä tulostetaan näyttelyyn: kuinka moneen on varaa, kuinka monta mahtuu näyttelytilaan jne.

Kuvien tulostaminen ja pohjustaminen, kehystäminen

- Pohjustuksen ja kehystyksen suhteen kannattaa olla luova ja käyttää mielikuvitusta.

Mainosten teko

- Tehdään näyttelylle flajjeri ja juliste, jota jaetaan eri paikkoihin: kirjastolle, kauppojen ilmoitustauluille, kouluille, kahviloihin jne.

Näyttelyn ja avajaisten mainostus

- Heilin rivi-ilmoitukset, Karjalaisen menovinkit, some, koulun keskusradio jne
- Tehdään lyhyt tiedote, joka voi olla nuorten itse tekemä ja heidän näköisensä. Ohjeita löytyy netistä. Tiedote paikallismedialle: YLE, Karjalainen, Pohjois-Karjalan radio, radio Rex, Karjalan Heili

Kuvien ripustaminen

- Ripustamiseen pitää varata paljon aikaa. Tämä on todella tärkeä vaihe ja siihen kannattaa satsata. Jokainen ryhmäläinen pohtii omien kuvien järjestystä ja sitä, miten kuvan viesti vaihtuu kun sen vieressä oleva kuva vaihtuu.
- Kuvat tarvitsevat valoa! Voisiko sitä saada jostain lisää?
- Ripustukseen mukaan: siimaa, nauvoja, vasara, nimikyltit kuvien alle

Keskustelurinki

- Myöskin hyvin tärkeä vaihe. Jokaisen kuvat katsotaan vielä kertaalleen yhdessä ja annetaan kuvaajalle (positiivista) palautetta. Ohjaaja ohjaa keskustelua ja antaa myös palautetta. Palautetta annetaan tekoprosessista ja siihen paneutumisesta, aiheesta ja mitä ajatuksia se herättää. Ei niinkään teknisestä onnistumisesta, koska se ei ole avainasemassa!

Avajaisten käytännön järjestelyt

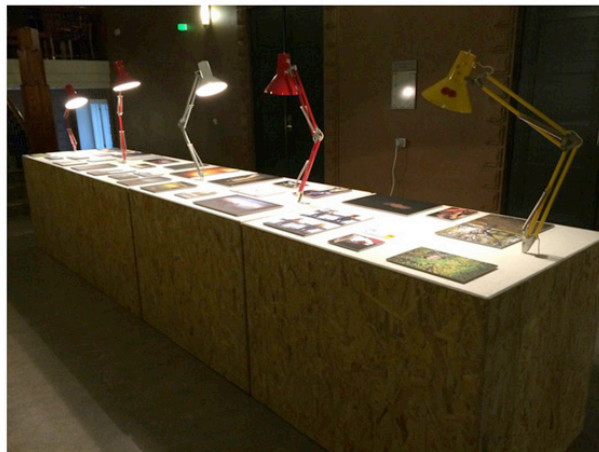
- Hankitaan/tehdään: Vieraskirja, kuvien nimilaput, näyttelystä kertova esite jossa kerrotaan näyttelyn aiheesta ja esitellään tekijät

Avajaiset

- Avajaisista tehdään mahdollisimman juhlava ja osallistujia kannustetaan kutsumaan perheenjäsenet, ystävät ym. Tällä eleellä annetaan töille arvostusta.

Näyttelyn purku ja yhteenveto

- Jokainen osallistuja purkaa omat kuvansa, tai sovitaan kuka purkaa ja milloin. Kuvat pakataan niin, etteivät ne tuhoudu kuljetuksessa.
- Kuvapuolet vastakkain, väliin leivinpaperia. Kuvapari kääristään kankaaseen ja pinotaan päällekkäin esim. banaanilaatikoon.

3. KETÄ JA MISSÄ SAA KUVATA?

Pelkistetyt ohjeet

1. Jos mahdollista, kysy aina varmuuden vuoksi sekä kuvaus- että julkaisulupa kuvattavilta ja tilan haltijalta.
2. Älä julkaise lupaa kysymättä kenenkään kuvaa mainoksessa tai markkinointimateriaalissa.
3. Älä kuvaa ja varsinkaan älä julkaise kuvaa, jos joku ei halua itseään kuvattavan.
4. Älä kuvaa ja varsinkaan älä julkaise kuvaa, jossa joku on loukkaavassa tilanteessa.
5. Julkisella paikalla saa kuvata ja kuvat julkaista. Jos joku kieltää, niin voit tiedustella syytä.
6. Muista tilatun muotokuvan kuvaajan ja tilaajan erityisoikeudet. Tee aina kirjallinen sopimus.
7. Sopiminen kannattaa aina, helpointa se on tehdä etukäteen.